

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Apologia Libri De Reditibus Ecclesiasticis

Azpilcueta, Martín de

Antverpiæ, 1574

Apologiæ Lib. De Reditibus Secvnda Qvæstio. An beneficiarij impendentes superfluè, vel profanè redditus suoru[m] beneficiorum, non solùm peccent mortaliter; sed etiam teneantur ad restitutionem?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40048

APOLOGIÆ LIB.

DE REDITIBVS

SECUNDA QVÆSTIO.

An beneficiarij impendentes superflue, vel profane reditus suorum beneficiorum, non solum peccent mortaliter; sed etiam teneantur ad restitutionem?

SVMMARYM.

Bonus de eisdem intelligitur questio secunda, de quibus prima. num. 1.

Iustitia speciali non tenetur, quicumque per Iudicem cogi potest. num. 2.

Leges de omnium virtutum actibus feruntur, & ita tam de actibus virtutum theologarum, quam moralium cardinalium, & eis contributarum. num. 3.

Iustitia specialis, & generalis longe differunt. num. 4.

MONEO primò, quod ad hanc secundam questionem responsurus, in prædicto libello præmissi; Primò, intelligendam illam esse de omnibus, & solis eisdem reditibus ecclesiasticis, de quibus intelleximus primam, supra monito XXI. & XXI. 2. Falsum item esse, quod præfatus N. ait, videlicet; quod quicumque possunt compelli per Iudices ad aliquid faciendum, tenentur ad illud legem iustitiæ veræ & specialis; cuius transgressio ad restitutionem obligat. Quoniam cum leges ferantur de actibus omnium virtutum, ut docet Thomas receptus 3. Prima 2. quest. 95. artic. primo, & melius 96. artic. 3. iuxta illud Philosophi Ethic. 3. Præcipit lex, quæ debent fortes opera facere, & quæ temperati, & quæ mansueti. Similiter autem secundum alias virtutes & malitias; hæc quidem iubens, hæc autem

prohibens: ideo tam diuersæ sunt leges, quam diuersæ sunt virtutes, de quarum actibus illæ feruntur. Vnde, alia sunt præcepta, & leges fidei, de quibus Thomas Sec. 2. quest. 17. & alia leges virtutis spei, de quibus idem ibidem. q. 22. & alia leges, & præcepta charitatis, de quibus idem ibidem q. 44. & alia leges, & præcepta prudentiæ, de quibus idem ibidem q. 56. & alia leges, & præcepta iustitiæ specialis, de quibus idem ibidem q. 122. & alia leges, & præcepta fortitudinis, de quibus idem ibidem q. 140. & alia leges temperantiæ, de quibus idem ibidem q. 170. Cum ergo alia sit virtus iustitiæ specialis, quæ principaliter versatur circa res, & actus exteriores, & in reddendo debitum secundum æqualitatem; & alia iustitiæ generalis, siue legalis, quæ versatur in referendo omnes actus virtutum in commune bonum humanum, sicut charitas versatur in referendo eos omnes in commune bonum diuinum, siue Deum; ut docet D. Thom. ibidem q. 58. art. 7. Cùmque alia sit virtus iustitiæ specialis, quæ principaliter versatur in iis quæ sunt ad alterum, ad reddendum debitum secundum æqualitatem; & alia sunt virtutes annexæ illi, quæ Potentiales vocantur: quæ licet versentur in iis quæ sunt ad alterum, ut iustitiæ specialis; deficiunt tamen

manet in ei

TAMBRV...
in
Steceli...
XAVAR...
de
Testibus...
E. III
30.6

mē ab ea, eo quòd nō versantur principaliter circa actus exteriores, sed circa interiores, & secundariò circa exteriores; & circa eos non in reddendo debitum legale secundum æqualitatem, sed aliā in reddendo debitum morale tantum, vt liberalitas, modestia: vel in reddendo debitum legale, sed non secundum æqualitatem, qualis est religio, qua reddimus Deo debitum; & pietas, qua exhibemus parentibus, patriæ, & sanguine iunctis debitum cultum: & obseruantia, qua dignitate, virtutēque præminentes colimus, vt eleganter docet idem ibidem q. 80. art. 1. Cùm ergo, inquam, hę virtutes ad eò inter se differant, ita etiam oportet, vt leges, & præcepta de actibus earum lata, tantundem differant. Itaque cogitur N. confiteri, multos multis ita debere, vt per Iudices compelli possint ea præstare, quæ tamen non sunt debita per leges iustitiæ specialis; sed tantum per leges generalis iustitiæ, quę cum omnibus aliis virtutibus cõcurrit; vel per leges speciales illarum virtutum specialium differētium à iustitia speciali, eo modo quo dictum est. Quamobrem, cùm fundamenta N. contra communem, & nos, agant de legibus charitatis, vel misericordiæ, vel pietatis; nihil ei profunt, neque obstant nostræ conclusioni: quia à diuersis non fit illatio. l. Papinianus exuli. ff. de minor.

S V M M A R I V M.

Iustitiæ specialis legē frangēs, tenetur semper ad restitutionem faciendam. num. 1.
Leges de alendis parentibus vel liberis, non sunt leges iustitiæ specialis, num. 2.
Iustitiæ specialis debitum quantum differat à debito aliarum virtutum. num. 2.
II. Moneo, quòd ex mon. proximo inferatur contra N. esse inconcussè te-

nendum, quòd frangens leges iustitiæ veræ specialis, tenetur ad restitutionē dampni, & nō qualem qualem; sed secundum æqualitatem, Tum, quia hæc est communis Alexandri Halensis, & Antecessorū nostrorum opinio, relata infra mon. vii. à qua non est recedendum sine lege, vel efficaci ratione, per iura sæpius allegata. Tum, quia nullius momenti est argumentatio illa; Hoc est debitum ad eò legale, vt debitor possit cogi ad illud per Iudicem. Ergo est debitum legibus iustitiæ veræ & specialis, vt in proximo monito probatū est. Tum, quia leges quæ iubent, vt cogantur per Iudices parētes alere filios, vel è contrario certis casibus non sunt de legibus iustitiæ specialis, de quibus loquitur Alex. Halen. cum cõmuni, vt expressè probatur in l. Si quis à liberis. ff. de lib. agnos. c. ibi; Sed cùm hæc res ex æquitate, & charitate sanguinis descendat; per quę verba Iuriscõsultus exprimit leges illas de alendis filiis à parentibus; & è cõtrario non descēdere ex iustitia illa speciali & vera, de qua Thom. receptū in præf. Sec. 2. q. 58. sed ex pietate, quę est virtus specialis, illi applicata; quæ patriæ, parētib; & sanguine iunctis prouidet: de qua idem Thom. etiam receptus ibidem q. 101. Tum, quia nec debitum legale, quo quis tenetur, & potest cogi à Iudice ad faciendas eleemosynas, siue ad subueniendum extremam vel magnam necessitatē patienti, iuxta glōf. receptam iuncto textu c. Sicut hi. 47. dist. & tradita per Thom. Sec. 2. q. 32. est debitum legibus iustitiæ specialis præfata; sed legibus charitatis & misericordiæ, vt probat Thom. vbi supra. Tum, quia inter iustitiam specialem, & alias virtutes speciales hoc distat; quòd illa, & eius

& eius leges principaliter & immediate versantur circa res & actiones exteriores, ad reponendam in eis æqualitatem eius quod formaliter, vel virtualiter datur, & accipitur. Misericordia verò, & pietas, & omnes aliæ virtutes speciales, & earum leges, versantur principaliter & immediate circa actus interiores in mouendo, vel moderando passiones animi, licet minus principaliter: & per consequentiam, moueant etiam ad actus exteriores. Quod singulariter & subtiliter sensit Thom. Sec. 2. q. 122. art. 1. ad 4. Itaque ex eo quod non tenetur ad restitutionem damni qui violat leges pietatis, & misericordiae, non soluendo parentibus, vel pauperibus debitum legale, quod debet illis legibus pietatis, vel misericordiae, non infertur; quod non teneatur ad restitutionem damni, quod præstat, violando leges iustitiæ specialis, cum hæc sint separata ab illis: & à separatis non fiat illatio, per iura vulgata: & ita in vniuersum est vera præfata communis, & nostra propositio.

SUMMARIUM.

Lex qua iubet succurrere patienti extrema, non est lex iustitiæ specialis, sed charitatis, pietatis, misericordiae, vel iustitiæ generalis. num. 1.

III. Moneo, quod ex duobus proximis monitis infertur, quod N. toto celo errat, nouè tenendo contra omnes: legem qua iubet succurrere necessitate extremam patienti, esse legem iustitiæ specialis. Tum, quia per allegata in illis, constat illam esse legem charitatis, misericordiae, pietatis, vel iustitiæ generalis; non autem specialis, quæ versatur circa res exteriores: & in reddendo legale debitum secundum æqualitatem. Tum, quia qui obligatur

ad dandum aliquid extrema patienti, vt ab eis liberetur, & nõ dederit illud ei, non tenetur restituere illud posteaquam illa necessitas trãferit, si aliquo alio modo libereur; neq; hæredibus eius, si perierit secundum omnes, & ipsummet N. Cum tamen is qui debet alicui aliquid per legem iustitiæ specialis, tenetur illud soluere, etiam posteaquam trãferit tempus, & articulus in quo soluere tenebatur ipsi, si superuixerit; vel hæredibus eius, si obierit. l. 1. & per totum tit. C. vt actiones ab hæred. & contra hæred. & in l. 1. C. de hæred. act. Tum, quia qui debet ex mutuo, vel aliquo alio contractu alicui extremam necessitatem patienti illud, quo eum posset ab illa liberare, si non succurreret ei, teneretur ei soluere illud si superuiveret per alterius opem; vel hæredi eius, si obiret mortem: & non alia ratione, quam quia illud ei lege specialis iustitiæ debebat. At id quod sine vlllo contractu expresso, vel tacito debetur alicui propter solam necessitatem extremam, nõ debet restitui lapsò tempore illo necessitatis, & non alia ratione, quam quia non debetur ei lege specialis iustitiæ, sed alia charitatis, misericordiae, pietatis, vel iustitiæ generalis. Ergo propositum. Tum, quia non obstat Caietani auctoritas, qui visus est significare N. quod legibus iustitiæ tenemur necessitatem extremam patienti succurrere. Nam, quia cum generaliter loquatur de legibus iustitiæ, potest intelligi de iustitiæ generali, & nõ de speciali; cum dicta Doctorum in dubio ita interpretari debeant, vt iuri recepto consonent. argumento cap. Cum expediat, de elect. lib. 6. Et si eius dictum aliter intelligatur, est falsum, & contra communem omnium.

SUM-

SVMMARIVM.

Dominium vnius & eiusdem rei, non potest esse plarium in solidum; & non transit ipso iure in extremè egentem. num. 1.
Resistere tenetur quis ea, que extrema patiens accepit, lapso illius necessitatis articulo, nisi & ceter. num. 2.

I IIII. Moneo, satis consequens esse proximis tribus moniis; veriore esse illam sententiam, quæ habet; Neminem fieri verum dominum rei quæ eget ad liberandum se ab extrema necessitate, licet iuste posset eam accipere, etiam auctoritate propria, & ea vti quatenus esset ad id necessaria: quàm contrariam. Tum, quia illa non videtur probari vlla lege, vel efficaci ratione, sine quibus non est affirmandum aliquid contra ius regulare, cap. Legatur. 24. q. 2. §. Consideremus; in Auth. de Trient. & semiss. col. 3. cap. Consultuisti. 2. q. 5. & c. 2. de transl. prel. & ius regulare habet id quod est vnius, sine consensu eius, non effici alterius. l. Id quod nostrum est. ff. de reg. iur. Tñ, quia lex illa celebris, quæ est secunda in §. Cùm in eadem. ff. ad l. Rhod. de iactu, non habet, res fieri communes per necessitatem, sed esse communicandas. Tum, quia non patiuntur iura, vt eiusdem rei dominium sit penes plures in solidum, l. 3. §. Ex pluribus. ff. de acq. poss. Tum, quia legi charitatis, misericordiae, ac pietatis, & cuiuscumque alterius virtutis satis fit, succurrendo necessitatem extremam patienti sufficienter, ad hoc vt ab ea liberetur, vt palam est. At frequentissimè succurri potest, & abundè quidem extrema patienti, comodando, vel locando ei rem illam quæ eget, non tradendo ei dominium illius. Verbi gratia, Aliquis, alioqui saltem alibi diues, in montibus, Alpi-

bus, vel Pyrenæis niue canis, necessitatem extremam alicuius vestis patitur: & aliquis alioqui pauper, defrensus vestes pretiosissimas, holosericas pellibus herminorum carissimis duplicatas siue suffultas, obuiat illi; tenetur quidem ei vnam, vel duas, vel plures, & quotquot ille ad illam necessitatem subteuandam eget, commodare vel locare; sed non dare, & transferre in illum illarum dominium. Imò, cùm se in aliquem locum vbi necessitas illa cessaret, reciperent; posset illa, vel illas quas commodauit, repetere: quod nemo negabit. Tum, quia nemo diceret, quòd si quis, alioqui diues, aliquo in loco fame moriens, obuiaret alicui pistori, viginti mulos panibus coctis onustos aliquò agenti, fieret dominus omnium illorum panum; cùm tamè qua ratione fieret dominus vnius, eadem quoque fieret omnium, antequàm vllò illorum ad sedandam famem vteretur. Neque quisquam diceret, pistorem obligatum esse ad dandum dominium omnium illorum illi; neque illum auctoritate propria posse omnes eos sibi occupare. Imò, quilibet eruditus diceret satisfacere pistorem, communicando illi esurienti panes necessarios ad illam esuriam sedandam. Tum, quia ridiculum videtur, & grauitati legum contrarium, dicere, extremam famem patienti, quæri dominium omnium panum, qui in foro venduntur; & illico sedata per vnū panem fame, illud ei perdi; & rursus iterata fame, fieri eius; & propulsata ea, desinere esse illius. Tum, quia glossæ receptæ in d. §. Cùm in eadem, & in d. cap. Sicut hi. 47. distinct. asserunt, verbum, Communia, in illo dicto, Necessitas omnia facit communia; exponendum esse per commu-

manet in ei

TAMBRV...
 in
 S...
 X...
 de
 E. III
 30. 6.

communicanda. Tum per quædam alia, quæ considerauimus in nostro Man. Confes. cap. 17. à nu. 60. vbi hoc aliquantulum limitamus.

SUMMARIUM.

Alphonsus Castrensis laudatus. num. 1.

Actioe subsidiaria, qui tenetur, ad tantam restitutionem tenetur, ad quantam qui principali. num. 2.

V. Moneo, quòd non est vera doctrina illa noua, quam præfatus N. spatiatu latè circa quiddam incidens, contra celeberrimū, eundemq; eruditissimū virū Alphosum Castren. affirmat, videlicet; quòd licet qui obligatur lege iustitiæ simpliciter, si tempore opportuno non soluat, teneatur ad restitutionē, non autem qui non obligatur simpliciter, sed tantum in subsidium. Tum, quia nullo iure illa fundari potest; & ita erubescendum est id sine lege dicere. §. Consideremus. Auth. de Trient. & semil. coll. 3. & cap. 2. de ttantl. præl. Tum, quia qui tenetur actione subsidiaria, perinde restituere debet, ac qui tenetur actione principali. l. Sancimus. C. de Sacros. Eccles. quæ habet; eum qui vasa sacra quæ emittit, conflauerit, vel alio modo immutauerit, teneri actione in factum subsidiaria; in defectum actionis rei vendicationis; per quam tantundem recuperatur, quantum per rei vendicationē in cuius subsidiū datur. Et qui tenetur actione subsidiaria. l. Aquilia. perinde tenetur, ac si teneretur actione directa eiusdem. §. fin. Instit. de l. Aquil. Omnis itē actio in factū, est subsidiaria, vt ait Barr. in d. l. Sancimus. nu. 2. C. de Sacros. Eccles. quæ habet locum in variis articulis iuris, vt habet tex. ibi, quos enumerat glōf. eius, in verb. Articulis, & in rubr. ff. de præscript. verb. & Barr. vbi su-

prà nu. 16. & in l. Ex placito. C. de rerum permut. videlicet, in omnibus casibus, in quibus datur actio præscriptis verbis, & ex omni interdico, & edicto vnde non oritur actio nominata, vt aiunt præfata glōf. & Barr. in hoc recepti. Et tamen certū est, eū qui tenetur actione præfata in factū, teneri ad restitutionē. l. Naturalis. l. Quoties, de præscrip. verb. quæ probant eam dari, saltē ex tribus contractibus innominatis, & in l. In bonæ fidei. C. de pact. quæ cum ei concordantibus habet, eam nasci ex pactis bonæ fidei contractibus ex continenti appositis. Et pater, vel maritus, qui tenetur actione in factum pro furto, vel vxori, vel filio, factio in subsidium actionis furti, quæ non datur contra patrē, vel maritum; perinde tenetur restituere rem sublatam, ac si teneretur actione furti. l. si quis vxori, ff. de furt. cum allegatis ibi, per glōf. & Barr.

SUMMARIUM.

Charitate sola obligatum ad aliquid, posse ad id compelli. num. 1.

Actio, vel officium iudicis datur, quoties aqutitas id suadet. num. 1.

VI. Moneo, quòd N. non debuit nitū auctoritate præfati Dom. Sorii, dicendo; quòd affirmauerit in lib. 4. q. 3. de iust. & iur. Eum qui ex sola charitate ad aliquid tenetur, nō posse ad id per Iudicem cogi. Tum, quia ille ibidem ait, quòd licet aliàs id dixisset; tamen non habet locum illud in obligatione succurrendi extremæ necessitatis articulo. Tum, quia licet vterq; id assereret, nō est verum: quia quoties aqutitas suadet actionem dari, aut aliquid dari, vel fieri, datur remedium officij Iudicis, vel actionis in factum, vel certi condicatio ex lege: siue illa aqutitas descendat ex lege lata super actibus

K charita-

charitatis, siue fidei, siue misericordie, siue pietatis, siue iustitiæ vera specialis, siue alterius cuiuslibet virtutis, vt supra ead. q. mon. 1. & 11. dictum est, & probatur per l. Qui seruandatum. & l. Solent. & l. Quoties. vbi lata de hoc gloss. recepta. ff. de præscript. verb. facit l. Si me & Titium, cum ei annot. ff. de reb. cred. & l. Hæreditas. ff. de petit. hæred. & in terminis nostris est gloss. cap. Sicut hi. 47. dist. verb. Esurientium. & in cap. Tibi domino, verb. Necesse. 61. distinct. & in cap. Ius naturale. 1. distinct. verb. Cõmunis. & l. Neminem. C. de Sacros. Eccl. quæ glossæ habent; cogi posse diuites officio Iudicis, ad faciendam elemosynã pauperibus maxima necessitate laborantibus. Et ita ille grauissimus, eruditissimisque Aluarus Pelagius vbi supra de Planctu Eccl. lib. 2. cap. 28. col. fin. concludit; posse beneficiarios iure compelli ad erogandum superflua pauperibus, argumento cap. Qualiter, & quando, ibi; Redde rationem de accusationib⁹: & melius per cap. 1. 10. q. 3. ibi; Et singulis annis Episcopo ratio fiet, & per alias rationes: cui satis consonat Cardinalis in Clem. Gratia, de rescript. col. pen. Quorum ipse opinioni lubens me subscriberem, quando concurreret maxima necessitas pauperũ, & clara superfluitas beneficiariorum nolentium eis subuenire; vel clara in profanos vsus profusio: de quo latius infra tractabimus. Quamuis decisio hæc Pelagij, magis nititur legibus iustitiæ veræ & specialis, quibus ad id tenentur beneficiarij, vt ibi dicemus.

S V M M A R I V M.

Beneficiarius impendendo vanè, vel profanè beneficij redditus, non solum peccat mortaliter; sed etiã tenetur ad restitu-

tionem. nu. 1. Quod etiã tenuit Thom. num. 2.

Restituere tenetur, qui ex cõmunibus minus quàm debet tribuit singularibus. num. 3. Et qui onus, vel modum iniunctum non adimplet. num. 4.

Furtum admittit, qui re aliena in alium vsu quàm concessum, vtitur. nu. 5.

Beneficij fructus dari ad pauperes sufficandos, multis in locis Thom. affirmat. n. 5.

Iustitia specialis legem frangens, tenetur ad restitutionem; non autem frangens charitatis legem. num. 6.

*Præcepta omnia Decalogi, sunt iustitiæ, sex quidem postrema vera & specialis; quatuor verò prima, partium potentia-
lium eius. num. 7.*

Beneficiarius, secundũ omnes, tenetur magis quàm laicus ad elemosynas; ergo alia lege quàm laicus. num. 8.

Beneficiarius, qua lege mortaliter peccat, abutendo sui redditibus; eadem tenetur restituere. nam. 9.

Beneficiarius qua lege ante diuisionem tenebatur restituere profanè impensa, eadem & post eam tenebitur; quia diuisio quò ad hoc nihil nouauit. num. 10.

Elemosynarius cum facultate se alendi, restituere debet pauperibus qua vanè impedit; et talis est beneficiarius. nu. 11.

Decima, & alia bona ecclesiastica, onus pauperum alendorum habent. num. 12.

Beneficiarij prodigiti, etiam de parte sibi a communi separata, sacrilegium dicitur à S. Bernardo. num. 13.

Concilium Trident. tacitè sensit beneficiarium lege iustitiæ teneri ad dandum superflua pauperibus. num. 14.

VII. Monco, me in præfato libello dixisse; quòd circa decisionem huius quæstionis secundæ, ego semper vsq; ad cõpositionem illius, secutus fui cõmunè sententiã, & tunc percipiui tenere contrariam, & tenuissem certè, si quo

manet in ei

TAMV
in
Stecclia
XIVAR
de
Redditibus
E. II
30. 6

quo modo satisfacere meæ conscientie
 potuissem: sed quia id facere non po-
 tui, ideo tunc firmè tenui, & nunc fir-
 mius asseuero prædictâ communem,
 scilicet; beneficiarios insumētes malè,
 vanè, aut profanè notabilè redituum
 præfatorū quātitatē, vltra id quod per
 contenta in corollariis 1. q. præfati li-
 belli, quæ suprà repetuntur in summa
 à mon. lxxv. vsq; ad finē quæstionis
 præcedētis, eis permittitur, non tantū
 peccare mortaliter, sed etiā obligari
 ad restituēdū: quod quia præfatus N.
 & quidam alij, quāuis aliorum colla-
 tione pauci contrariam affirmant, va-
 lidissimè in sequentibus argumentis
 probo, nullatenus ab ea recedendum.
 Primū quidem, quod opinio cōmu-
 nis id habet, etiam ipsomet N. id con-
 fite in 2. par. c. 1. Nam eam affirmāt
 ij, quos citauimus in præf. libello, quē
 in hoc defendimus q. 2. nu. 8. (scilicet;
 Archid. & Dom. in princip. 44. dist. &
 in c. Statutum. §. Assessorē, de rescrip.
 lib. 6. & in c. Præfenti, de offi. ord.
 eod. lib. quibus ibidē consentiunt Io.
 And. Anchar. & Perus. & Io. Lina. in
 Clem. gratie, de rescrip. & Panor. in c.
 Cū secundum, de præb. vbi nos latè
 probauimus, & in c. Cū esses. nu. 21.
 de testam. Alberi. in dictionario, verb.
 Clericus. Aluarus Pelagius vir gra-
 uissimus, qui lib. 2. de Planctu Eccl.
 c. 28. col. 8. & quinque sequen. ner-
 uosissimè hanc partem probat; dicēs,
 se illam conscientia vrgente affirmare.
 Idem Anton. in cap. fin. nu. 17. de
 pecul. cler. Felyn. in cap. Postulasti.
 nu. 6. de rescript. & in cap. De quarta.
 num. 33. in fin. de præscript. Dec. in
 cap. Episcopus, de præb. & Antoni.
 Burgen. in cap. 1. nu. 28. de empt. &
 ante illos Alex. Halen. doctor irrefra-
 gabilis. 3. par. q. 36. memb. 5. Richar.

item in 4. dist. 15. art. 3. q. 1. ad 1. &
 post eos Paludan. in eod. 4. dist. 24.
 q. 3. art. 3. Gabriel in præfata dist. 15.
 q. 8. & Maior in prædicta dist. 24. q.
 17. qui ausus fuit dicere; nullum do-
 ctorem qui ante eius gratiam mortuus
 fuisset, contrarium tenuisse: quamuis
 in hoc lapsus fuerit, vt vbi suprà dixi-
 mus; & Guliel. de monte Laugd. in
 Clem. Quia contingit, de relig. dom.
 Sanctissimus item ille Antoni. Archi-
 episcopus Florent. in 3. par. tit. 15. c. 1.
 §. 19. & in 2. part. tit. 2. cap. 2. §. fin.
 quamuis Syluester idē tenens in verb.
 Clericus. q. 4. per inaduertentiā con-
 trarium imponat ei, in 2. part. tit. 2. §.
 fin. & Angel. à Clauasio in verb. Cle-
 ricus. 4. §. 4. vir miraculis, vt fertur,
 clarus. Summa item Pisana, verb. Cle-
 ricus. 4. §. 4. cum Henrico Gandauēsi
 quodlib. 8. q. 25. Driedonius etiam
 lib. 2. cap. 4. de libert. Christ. Imò &
 Caiet. Sec. 2. q. 185. art. 7. & q. 119.
 tantum abest, vt ille allegari debuisset
 pro contraria sententia: quoniam pro
 nostra parte est, si satis perpendatur,
 vt in d. lib. q. 2. nu. 9. ostendimus;
 quamuis obscurè loquatur, vtens no-
 uis loquendi modis. Ait enim, quod
 vbi reditus Episcopatus, & Canonica-
 tus exæquant, vel parum excedunt,
 eam partem quæ eis est ad se honestè
 sustentandos necessaria, non tenentur
 ea quæ profanè impendūt, restituere;
 sed sic quando est lōgè maior. Quod
 dicere, perinde est ac affirmare; cum
 non teneri ad restituendū ea quæ in
 alios vsus insumpserit; de parte illa
 quæ sibi honestè alendo iudicio viro-
 rum prudētum est necessaria: reliquū
 autem sic. Quod totum ipsū etiam
 nos omnino fatemur eū cōmuni sen-
 tentia, extendentes nos paulò vltra,
 per ea quæ diximus in dicto libello.

q. 1. corol. 10. & seq. à nu. 59. & supra q. 1. mon. x x x. & seq. Eandem etiam affirmat Vlicus auctor grauissimus, qui latè refertur, & probatur ab illo perdocto iuxta ac per sancto Dionysio Carthus. in lib. contra pluralitatem, art. 2. Iaf. etiã conf. 75. volu. 2. Socin. conf. 32. vol. 1. Petr. de Vbald. in tract. de successione ab intestato, par. vlt. & denique id ante omnes sensit Innoc. 11111. in cap. Indecorum, de atar. & qual. & adeo est communis, vt Io. Maior vbi supra, ausus fuerit dicere, vt prædiximus; nullum, qui antequam ipse nasceretur mortuus fuisset, contrariũ tenuisse. Et adeo, inquam, cõmunis, & canonibus Ecclesiæ cõsonans, vt Archid. in præfato. §. Assessorẽ, dixerit, contrariũ esse iuris heresim. Et Petr. Sotus supra mon. x x v 111. relatus, affirmauerit, esse grauissimum errorẽ, saltẽ, cõtra bonos mores, & iustitiam; & quidni cõtra scripturam? quæ sunt verba eius. Secundo, principaliter probatur, eo quod etiã Diuus 2 ille Thom. cuius auctoritate nituntur cõtrariã partẽ affirmantes, si eius sententia, & verba satis perpendãtur, pro nostra parte est, vt præfatus Petrus Sot. indicat, allegando eũ pro hac parte, & Ioan. Maior vbi supra, vehemẽter contendit; nullatenus eum adeo piũ & doctũ virũ cõtra hæc tenuisse: quod ex multis dictis eius remissa se habere colligimus supra, q. 1. monito xl. Tertio, principaliter probatur nostra prædicta conclusio rationibus adeo fortibus; vt ob eas esset affirmanda, etiam si Thom. & cõmunis teneret contrarium, iuxta doctrinã quæ colligitur ex cap. Capellanus, de feriis. & l. 2. §. sed neque. C. de vete. 3 in. enu. Quarũ vna est hæc; quod non solum qui accipit, vel retinet iniuste

alienum, tenetur ad restituendũ illud, cap. Si res aliena, 14. q. 6. cap. Peccatum, de reg. iur. lib. 6. sed etiam ille, qui distribuenda communia singularibus, quibus sunt distribuenda, distribuit eis minus quã debeat; vt affirmat Thom. Sec. 2. q. 62. art. 2. ad 3. vbi latè Caiet. At omnis beneficiarius, qui ea quæ sunt sibi superflua, non distribuit pijs vsibus, minus quã debeat eis. ergo tenetur ad restitutionem. Quarto, probatur altera ratione, scilicet; quod etiam tenetur ad restitutionem, qui accipit aliquid cum onere dandi illud, vel aliquam eius partẽ alteri, si onus illud non impleuerit, per l. 1. 2. & 3. C. de Donat. quæ sub mod. quatenus habent; eum cui aliquid donatum est, vt det alimẽta donanti, vel aliquid aliud, etiam tertio tenetur ad dandum illud sub obligatione restituendi ei, etiam si alij dederit illud. Probatur & in l. 2. C. de his quæ sub mod. vel condit. quatenus habet; Legatarium teneri ad implendũ modũ, sub quo aliquid ei relinquitur sub obligatione restituendi, etiam si alij dederit. Tradit. Bart. cõmuniter receptus in l. Quibus diebus. §. Terminus, nu. 13. agens de effectu modi nu. 17. agens de remedijs quibus quis compelli potest ad seruandum modũ. Probatur etiam in cap. Verum, cum ei annot. per glos. & alios, de condit. appo. At bona quæ beneficiarijs dantur, illi sunt oneri subiecta, vt omnia in honestam ministrorum Ecclesiæ sustentationem, & alia pia opera insumãtur, vt irrefragabiliter probauimus in præf. libello. q. 1. per sexdecim rationes, & per aliquas illarũ, & alias supra q. 1. mon. x x v 111. ergo licet beneficiarius iuste recipiat sui beneficii redditus ex eis collectos, si in id non impen-

manet in bi...

TAMBRV...
in
Stecchi...
XIVAR...
de
E III
30.6

impendit, tenetur in illud impendere, quod est restituere. Quinto, quod qui furtū realiter cōmittit, tenetur restituere. c. Pœnali. & cap. Si quid inuenisti. 14. q. 5. c. Si res. ead. cau. q. 6. At beneficiarius qui reditus ecclesiasticos vsibus impendit profanis, furtum admittit: nam vitur re aliena, videlicet, D. N. IESV CHRISTI in alium vsū, quā in quem capit; & qui hoc facit, furtum admittit, §. furtum. Instir. de oblig. quæ ex del. nasc. vti qui equum sibi commodatum ad Senas, ducit Neapolim. Et ita Guiliel. de mōte Langd. asserit, in d. Clem. Quia contingit, de relig. dom. & latius Aluarus Pelag. vbi suprā. Quod etiam colligitur ex præfato Thoma, qui in Sec. 2. q. 183. art. 3. sub finem, ait; Decimas primariè quidem cultus diuini ministris exhiberi, secundariò autem vt pauperibus subueniatur: & q. 87. art. 3. ad primū ait respondendò ad argumētum quod fecerat ad probandum, quod hodie sint superflua decimæ; quia in lege veteri ideo Leuitis soluebantur, quia non habebant partem in possessionibus populi, vt habetur Numer. 18. inquit; In lege veteri speciales quædam decimæ deputabantur subuentioni pauperum: sed in noua lege decimæ dantur clericis, non solum propter sui sustentationem, sed etiam vt ex eis subueniatur pauperibus; ideo non superflua sunt, sed ad hoc necessariæ sunt possessiones Ecclesiæ, & oblationes, & primitiæ, simul cum decimis. hæc ille. Neq; obstat, quod Dom. Sotus de iust. & iur. lib. 10. q. 4. art. 3. conclus. 5. cōtendat; quod decimarum finis non alius fuit quā Ecclesiarum seruitium, sacrorumque sacramentorum administratio, eadēque causa exigantur à po-

pulo Euangelico, qua olim à Mosai-
co, eo quod S. Thom. Sec. 2. q. 77. ar.
1. nullā rationem assignet pauperum.
Tum, quia præfatus N. cōtrarium fa-
tetur, vt diximus in mon. xxvii. ver-
ba eius ad litteram referendo. Tum,
quia S. Thom. in locis suprā citatis,
dicit; quod ipsæ etiam decimæ, quæ
ministris Ecclesiæ dantur, per eos de-
bent in vsus pauperum dispensari. Et
apparet etiam ex D. Clemente, quem
nos in d. libello q. 1. nu. 23. retulimus,
& suprā in hac Apologia q. 1. monito
xxxviii. Et S. August. in c. Decimæ.
16. q. 1. Decimas, egentium animarū
tributa appellat: quod etiam de obla-
tionibus dicit idē S. Thom. Sec. 2. q.
86. art. 2. in corpore quæstionis, ibi. Et
ideo oblationes, quæ à populo Deo
exhibentur, ad sacerdotes pertinent,
non solum, vt eas in suos vsus con-
uertant; verū etiam, vt fideliter eas
dispensent; partim quidem expen-
dendo eas in his quæ pertinent ad
cultum diuinum; partim verò in aliis,
quæ pertinent ad proprium cultum:
quoniam qui altari seruiunt, cum al-
tari participant, vt dicitur 1. Corinth.
9. partim etiam in vsus pauperum, qui
sunt quantum fieri potest, de rebus
Ecclesiæ sustentandi. hæc ibi S. Tho-
mas. Sextò, principaliter probatur
alia ratione, videlicet; quod inter le-
ges obligantes ad mortale charitatis
& iustitiæ veræ & specialis, hoc di-
stat; quod qui transgreditur legem
charitatis, licet peccet, non tenetur re-
stituere: qui verò transgreditur legem
iustitiæ veræ & specialis, non solum
peccat, sed etiam tenetur restituere,
iuxta doctrinam doctoris irrefragabi-
lis Alexand. Halen. communiter re-
ceptam in 3. par. q. 87. quæ bene de-
fenditur ab Adriano in 4. de restit. 6

q. 1. col. 9. in §. De currentibus cum fure. Quam nos quoque secuti fuimus in repet. c. Inter verba, pag. 208. nu. 714. & in Manua. Confess. c. 24. nu. 5. & Dom. Sotus lib. 5. q. 3. art. 4. & lib. 4. q. 7. art. 3. col. 4. & alibi saepe de iust. & iur. & supra ead. q. mon. I. repetiuimus. At qui beneficiarij in alios vsus quam pios, suos reditus impedit, legē iustitiæ veræ & specialis transgreditur, vt proximè dictū est: quia transgreditur legem de non furando, quæ est lex iustitiæ specialis. Nam, vt affirmat Thom. in hoc receptus in Sec. 2. q. 122. art. 1. & in 3. lib. sentēt. dist. 37. q. 2. art. 4. vbi cōmunis id tenet, præfertim Maior q. 2. neq; Scotus quod ad hoc propositū dissentit; omnia præcepta Decalogi, de quibus est præceptum de nō furādo, Exod. 20. & glos. in c. Quid in omnibus. 32. q. 7. sunt leges iustitiæ: & sex quidem postrema, de quibus est præceptum de non furando, sunt iustitiæ veræ & specialis; licet quatuor prima sint partiū iustitiæ potentialium, puta, religionis, & pietatis, vt colligere est ex Thom. Sec. 2. q. 80. art. 1. Septimo, probatur alia ratione, videlicet; quod iustè negari nō potest, clericos abutentes ecclesiasticis rebus, peccare contra legem iustitiæ specialis: quoniam omnes, etiam Dom. Sotus in d. lib. 10. q. 4. art. 4. & etiam præfatus N. in 4. par. prædicti cap. 5. pag. pen. cap. 6. pag. 19. affirmant; multo magis obligari beneficiarios ad eleemosynas erogandas, quam laicos: quod adeo quidem aiūt esse verum, vt nil minus teneantur ad eleemosynas, eo quod dicantur ab eis omnium bonorum Ecclesiæ domini, quam si contrarium dicerent nobiscum. Ita N. in præfata part. 4. pag. 19. & Sotus in d. art. 4. Imo &

ipse N. in præfata pag. pen. ait; quod maius peccatum committitur in abusu redituū ecclesiasticorum, quam aliarum rerum: vbi etiā sequitur Sotum ad verbum in d. artic. 4. dicentem hæc verba. Episcopi strictiori misericordiæ nexu tenentur, quam diuites seculares. Quibus addit N. id quod ipse dicit de Episcopis, idem de aliis clericis, qui rebus ecclesiasticis abundant, dicendum esse: quæ profecto nullatenus iuri consonare possunt, nisi aliqua lege iustitiæ ad id teneretur. Nam leges charitatis quæ obligant omnes Christianos tam laicos, quam clericos. Nā sicut frequenter accidit, quod vt clericus callidem agens vitam, habeat plura superflua, quam laicus vxorem & familiam nutriens: ita quotidie contingit, multos laicos esse ditiores, ac minore familiam agere, quam clericos; & habere multo plura superflua, quam illi. Et ita frequentissimè contingit, & plus laicum, quam clericum ad eleemosynas teneri lege charitatis, attentis circumstantiis personarum, loci, temporis, & facultatum, vt palam est: & ita necessariò fatendum, aliqua iustitiæ lege teneri beneficiarios ad eleemosynam, qua non tenentur laici: & non est alia, quam supradicta de erogandis superfluis pauperibus, & operibus piis. ergo tenentur illa; & per consecutionem impendendo ea profanis vsibus, transgrediuntur legem iustitiæ: & cum qui legem iustitiæ transgreditur, non solum peccet, sed etiam teneatur restituere; consequens est, beneficiarios teneri ad restitutionem eorum, quæ malè, vanè, vel profanè impenderunt. Octauo, quod Adrian. de restit. q. 15. Sotus lib. 10. q. 4. art. 3. Reuerendiss. Segobienlis

manet in

TAMBRV...
in
S...
XIVAR...
de
E...
30.6.

biensis in cap. Cū in officiis, de testam. Card. in Clem. Quia cōtingit. q. 2. de relig. dom. & omnes alij, etiam qui negant necessitatē restituendi præter præfatū N. concedunt peccare mortaliter beneficiarios, qui vt præmittitur, superflue, aut vanè prædictos redditus impendunt. Et nulla inuenitur ratio quæ sufficiēter probet, eos potius peccare mortaliter, quàm sæculares, in simili modo insumendis suis; quæ non æquè probet, teneri eos ad restituendum, si eam transgrediendo, peccant; vt efficaciter probatū est supra mon. xxxix. Neque potest tollere vim triū argumentorum præcedentium prædictus N. respondendo; non teneri ad restitutionem omnes, qui legem iustitiæ specialis transgrediuntur: quoniam id falsum esse probauimus supra ead. q. mon. ii. Per quæ, & per adducta in mon. iiii. constat eum toto cælo errare, dum ait; Errare apertissimè Dom. Sotum in tribus locis, & me in vno, & alios Doctores, qui sunt ferè omnes alibi; quòd diximus, lege charitatis & nō iustitiæ veræ & specialis teneri quem ad succurrendum extremā necessitatem patiēti. Errat enim credendo, quòd quicumque ita lege ad aliquid dandum, vel faciendum obligatur, vt ad id per Iudicem cogi possit, lege obligatur iustitiæ veræ specialis; quod palam falsum est, per adducta supra, ead. q. mon. i. Quibus probatur; pro varietate virtutū, varias leges & præcepta de actibus earum tum naturaliter, tum diuinitus, tum humanitus esse latas: ad quarum obseruantiam cogi quis potest imperio conscientia, officio Iudicis, aut actione per Iudicem interiorem, & exteriorem; spiritualem, vel sæcularem: quarum tamen nō omnes transgressores, sed so-

lūm illi qui transgrediuntur leges virtutis specialis iustitiæ, tenentur ad restitutionem: licet cogi possint ad illarum obseruantiam; & consequenter teneantur legibus iustitiæ generalis, siue legalis. Nonò, principaliter & efficaciter probatur; eo quòd nullus vnquam¹⁰ & erectionē beneficiorū, clerici vltra sibi necessaria vsurpantes contra legē iustitiæ agerent, & tenerentur ad restitutionem, quòd & ipse N. fatetur, & expressè Thom. supra allegatus probat. sed diuisio bonorū, vel fructuū, & reddituum eorū postea facta in tres vel quatuor partes, de qua in cap. Vobis. & cap. Quatuor. cap. De redditibus. 12. q. 1. Et erectio præbendarum, & beneficiorum, quòd ad hoc, nihil mutauit de natura eorum: quòd multis modis probauimus in præfato libello, q. 1. a nu. 22. & supra q. 1. mon. xiiii. Decimò, quòd eleemosynarius, cui Rex mille aureos annuos donaret, ea lege vt se honestè aleret, 11 & superflua pauperibus distribueret, obligatus esset certè ad restituendum ea quæ in alios vltus profanos insumeret. argumento totius tit. ff. de condict. caus. dat. & C. de cond. ob caus. In præfato autē libello, q. 1. nu. 17. & multis seq. & supra in hoc, q. 1. mon. xviii. monstratū fuit; beneficiarios esse eleemosynarios eiusmodi sacrosanctæ Ecclesiæ. Sumus enim eleemosynarij ea lege cōstituti, vt nos primum ex redditibus nostris alamur, & post ea, quæ superfuerint, distribuamus pauperibus, alijsue pijs operibus. Vnde decimò, quòd qui accipit aliquid subiectum conditioni vel oneri alicui, dandi illud aut illud, illi aut illi, non solū mortaliter peccat, eiusmodi conditioni vel oneri non parendo; sed etiam obli-

obligatur ad implendam illam conditionem, vel onus: quod est perinde ac restituere. Et supra in d. lib. q. 1. d. nu. 27. & aliis seq. & in hoc q. 1. mon. xxvii. efficaciter monstratum est; Decimas & alia bona ecclesiastica ea lege & onere fuisse donata, ut quæ superessent ministris, erogarentur pauperibus. Duodecimò, quòd mens¹³ omnium Pontif. Max. Conciliorum, & Sanctorum, quos citauimus supra ead. q. 1. mon. xxvii. & seq. hoc sentit. & adèd quidem, quòd Diuus Bernardus duobus in locis, in Epistola 2. col. pen. & in 42. col. 3. affirmauit, facere contra eam quæ communis, & nostra est, conclusionem; esse rapinam, & sacrilegium. Cuius assertio esset falsa, si id non esset contra præceptum de non furando; quæ contrauentio in rebus sacris est sacrilegium. 17. q. 4. Et Diuus Bernardus illam suam sententiam desumpisse videtur ex dictis Augustini in sermone 37. ad fratres in Eremo, & Hieronymi relati à Gratiano in princip. dist. 42. & 44. & in hoc ipso cap. fin. 16. q. 1. & Prosper. 2. q. 1. cap. Pastor. Non tollet huius argumenti vim, respondere; frequenter viros sanctos dicere, esse pauperum & eis debitum, quicquid per solas charitatis & misericordiae leges debetur, ut D. Ambrosius ait in cap. Sicut ij. 47. dist. in hæc verba. Egentium panis est, quem tu recõdis: nam sicut nos confitemur id eis, ita eos fateri oportet nobis, quòd D. Bernardus faciens discrimen inter redditus ecclesiasticos & sæculares, asserit; quòd aliquot impense clerici essent sacrilegium in suis redditibus impèdendis; quæ tamen, vel illarum similes, nullum peccatum, aut nõ plus quàm veniale essent, si fierent à sæcularibus.

Neque obstat, si quis dicat; cum agere tantum de clerico, qui prodigè impèdit de communi cumulo reddituum Ecclesie, & nõ de parte sibi destinata: quoniam expressè agit de Canonico præbendario, qui prodigè impèdit de suæ præbende redditu. Non tollit etiam præfatus N. vim argumenti, quod defumitur ex Hieron. in c. Gloria Episcopi. 12. q. 1. & ex Ambros. in cap. Aurum, ead. cau. & q. ut monstratur infra mon. x. Decimo tertio, quòd sacrosanctum Concil. Trid. sess. 25. c. 1. de reform. sanctè nuper vetuit; ne ullus Episcopus aut alius beneficiarius, etiam si Cardinea dignitate fulgeret, cognatos, vel familiares suos ex redditibus Ecclesie augetet. Quod ipsum ante præfatum Concil. per multos Pontif. Max. & Concilia, quorum decreta in d. lib. q. 1. à nu. 17. & supra in hoc, ead. q. 1. mon. xxxviii. allegauimus, vetitum fuit. Quod nõ plus præcepisset eis, quàm laicis; si Ecclesiastici non essent plus obstricti ad dādū superflua pauperibus, quàm laici. At non essent plus obligati ad hoc, si solis charitatis & misericordiae legibus ad id tenerentur, cum illa etiā laicos obligent, cap. Sicut ij. 47. dist. & fatentur omnes. Cui consequens est, eos obligari ad id iustitiæ specialis legibus: quarum transgressio circa res exteriores, ad restitutionem damni per id illati, obligat; ut efficaciter probatum est, contra præfatum N. supra hac q. mon. 111. Alio itè modo præfatum Concilium nostrum propositum probat, scilicet; quòd nulla ratio alia, quæ sit firma, eius prohibitionis reddi potest, quàm quòd lege iustitiæ bonis Ecclesie est iniunctum onus elargiendi superflua pauperibus, quod non est iniunctum bonis laicorum: ergo

manet in ei

TAMBRV
in
Sæculi
XV
de
E. II
30. 6

ergo præsupponit Concilium, eum qui violauerit eius prohibitionem, legem iustitiæ specialis violaturum; ac per consecutionem, obligatum iri ad restituendum: quæ est nostra conclusio, & præfata secundæ quæstionis decisio, per omnia præfata irrefragabiliter probata, videlicet; beneficiarios non solum peccare vanè aut profanè redditus ecclesiasticos impendendo, sed etiam teneri ad restitutionem sic impensorum. Quod adhuc dilucidius constabit, per monita sequentia, quibus subuertuntur præfati N. fundamenta, nõ supra petram, sed super arenam fundata.

**CONFVTATIO FVN-
DAMENTORVM PARTIS AD-
VERSÆ, per monita subsequencia.**

SVMMARIVM.

Beneficarij non sunt suorum reddituum domini absoluti: quoniam habent onus dandi superfluis pauperibus. num. 1.

VIII. Moneo, nil obstare præfate nostræ conclusioni, argumentum primum & principale partis aduersæ, quoniam nituntur etiam Adrian. in 4. de rest. q. 12. & Domin. Sot. in lib. 10. q. 4. art. 3. de iust. & iur. videlicet. c. 1. de cleric. non resid. lib. 6. quatenus significat à contrario sensu; beneficiarios fieri dominos distributionum quotidianarum, quas interessendo diuinis, lucrantur. Nã ei copiosè ac efficaciter respõdimus supra. q. 1. monit. XLIII.

SVMMARIVM.

Beneficarij redditus nõ equari stipendiis præsidum, probat Concil. Trid. num. 1.

IX. Moneo, nil etiam obstare secundum aduersæ partis argumentum, videlicet; quòd qua ratione præsides, magistratus, & alij ministri Regis pos-

sunt liberè disponere de stipendiis & salariis suis sine restituendi obligatione, eadem etiam beneficiarij poterunt disponere de prouentibus reddituum sibi deputatis, quæ stipendia & salaria eorum dicuntur sine restituendi obligatione: nihil, inquam, obstat hoc argumentum. Tum, quia contrarium statuitur in Concilio Trident. nuperimo in sess. 25. cap. 1. de reform. & aliis multis canonibus. c. Peruenit. 1. q. 3. & c. De Syracusana. 28. dist. quibus beneficiarij vetatur donare quicquam cognatis & familiaribus, nisi paupertatis intuitu. At palam est, Regum ministros posse donare quæ ex stipendiis suis lucrifaciunt tam per viam ultimæ voluntatis, quàm donationis inter viuos quibuscumque voluerint, tam cognatis quàm extraneis, sine ulla paupertatis vel pietatis intuitu. Tũ, quia omnia iura, quæ de hac re statuunt, videlicet. 12. q. 1. 12. q. 2. & 3. & c. Ad hæc. & cap. Relatum. 2. de testam. contrarium significant. Tum, quia hoc consequeretur quiddam absurdum, & ideo non audiendum. 1. Nam quod absurdum. ff. de opere libert. c. Dudum, de præb. lib. 6. Quod etiam ipsimet iudicant esse tale, nempe; quòd clerici non tenentur plus, ad erogandas elemosynas de suis redditibus ecclesiasticis, quàm laici de suis secularibus. Nam, nulla rationum, quibus Domin. Sotus in d. lib. 10. q. 4. art. 3. & 4. de iust. & iur. nititur, magis obligare clericos quàm laicos, concludit contra eum qui in prædicta similitudine ministrorum Ecclesiæ, & Regum se fundauerit: quandoquidem nulla eorum probat obligari clericos ad hoc nisi per leges charitatis & misericordiæ, quibus etiã laici tenentur.

SUMMARIUM.

Charitatis lex ex equo ligat laicos, & clericos habentes superflua. num. 1.

X. Moneo, quod præfatus N. infirmè respondit ad c. Mos. & c. Gloria Episcopi. 12. q. 2. dicens; quod illi textus loquuntur de hospitalitate debita lege charitatis, & non lege iustitiæ. Tum, quia lex charitatis ex æquo ligat laicos, & clericos habentes superflua; & capitula prædicta clarè significant longè plus teneri Episcopos quàm laicos. Tum, quia præfatum cap. Mos. continet eam partem, quæ assignatur Episcopo, & eius familiæ destinari ei propter hospitalitatem, & susceptionem pauperum: & ita cum illo modo & onere, ad quod implendum leges iustitiæ specialis obligant. l. 1. & 2. C. de donat. quæ sub modo, & alia latius citata supra in monito xxvii. primæ quæst. Tum, quia illa verba Hieronymi: Gloria Episcopi est pauperum opibus providere: ignominia sacerdotis est propriis studere diuitiis; longè aliam & ampliorem obligationem significant inesse Episcopis ad subueniendum pauperibus, quàm aliis laicis: & quod ipsum significat illud Apostoli; Episcopum hospitalem esse debere, 1. Timoth. 1. relatū in princip. 42. dist. At nulla ratio potest reddi, cur Episcopi habentes superflua, plus teneantur ad hospitalitatem, quàm laici habentes eadem; nisi quod Episcopi non solum tenentur ad eam legibus charitatis, sicut laici; sed etiam legibus iustitiæ specialis, propter onus dandi superflua, bonis ecclesiasticis iniunctum.

SUMMARIUM.

Beneficarij propter divisionē bonorū, olim, vel recens factā, non eximuntur ab onere superflua pauperibus erogandi. nu. 1.

XI. Moneo, quod præfatus N. incautè significat, me dixisse; divisiones bonorum ecclesiasticorum hæcenus factas, esse sine causa iusta ordinatas: cū ait, non posse negari, divisiones fructuum, & erectiones beneficiorum, ab Ecclesia iusta de causa esse factas, illa videlicet, quam non expressimus de impedienda discordia, quam communio parere solet, vel alia. Incautè, inquam, hoc significat: quoniam argumentum nostrum non præterdit concludere absolutè, divisiones illas fuisse absque iusta causa factas; sed distiñtè, quod fuerunt factæ sine iusta causa: quod non erat dicendum, vel non ea intentione, ut absolutior potestatem haberent Episcopus & clerici post divisionem in suis partibus, quàm Episcopus habebat ante divisionem in omnibus. Quia licet interueniret causa diuidendi administrationem, non aderat tamen causa ad mutandam naturam illorum bonorum; quæ iure diuino, naturali, & humano eis inerat, ut superflua darètur pauperibus. Quod autem subdit; intentionem legis non esse in præcepto, ineptè dictum esse, probatum est supra, q. 1. mon. lxviii. & lxxiii. Et præterea nil facit ad propositum nostrum, in quo non loquimur de intentione legis, sed de intentione partium agentium, ultra quæ eorum actus nil operari iure vulgato probamus; neque ipse negat.

SUMMARIUM.

Beneficario nō est tam lata facultas vtendi redditibus sui beneficij, quanta marito redditibus dotis. num. 1.

XII. Moneo, nil obstare illam, quæ noua est, æquiparationem; quam facit præfatus N. in c. 6. par. 4. inter beneficarium quod ad bona ecclesiæ suæ, & maritum quod ad bona uxoris
in

monet in

TAMBRV
in
ecclesiæ
XIVAR
de
E III
30.6

in dotem sibi ab ea data. Tum, quòd maritus verè est dominus rerum dotalium, l. Doce ancillā C. de rei vend. l. Dotale. ff. de fundo dota: non tamè beneficiarius rerum ecclesiæ, vt suprà mon. XXI III. probatum est. Tum, quòd in alienatione rerum dotalium, non requiritur illa causa & solemnitas, quæ in alienatione rerum ecclesiæ. Sufficit enim consensus ab vxore, sine vi & dolo sponte præstitus & iuratus. c. Cùm contingat, de iureiur. imò & consensus secundus post biennium præstitus. Authen. Siue à me. C. Ad Vell. & glos. recepta in d. c. Cùm cōtingat. Tum, quòd maritus pro libito perinde impendere potest fructus ex re dotali perceptos, ac perceptos ex aliis suis propriis. iuxta l. Pro oneribus. cum aliis ibi à glos. citatis. C. de iure dot. non autem beneficiarius, vt probatum est suprà q. 1. mon. xxvii. Tum, quòd neque Reuerendiss. Segobienensis Episcopus, quem ipse citat in lib. 4. variarum resolutionum. c. 15. id affirmat; sed solum ait id, quod in mon. seq. tractabimus.

SUMMARYM.

- Diuisio fructuum beneficii inter præcessorem, & successorem, facienda est, vt sit inter vsufructuarium; & non vt sit inter maritum & vxorem factò diuortio attento iure communi. num. 1.*
- Licet in Hispania in episcopatibus, & etiã in aliis beneficiis aliquarum diocesum contrahat. num. 4.*
- Diuisio fructuum inter fidei commissarium, & eum cui restituendum est fideicommissum, fit eodem modo, quo inter dominum, & vsufructuarium. num. 2.*
- Argumentũ à simili, soluitur per dissimile, datum in proposito in quo fit. num. 3.*
- Beneficiario non est tantum iuris in rebus beneficii, quantum marito in rebus vxor-*

ris; nec sustinet onera tam grauiã, quam maritus. num. 3.

XIII. Moneo, nil etiam obstare nobis id, quod præfatus N. secutus præfatum Reuerendiss. Segobiensem in lib. præfato, tenet cōtra communem, scilicet; Diuisionem fructuum beneficii inter mortuũ, & successorem faciendam esse eo modo, quo fit inter maritũ & vxorem factò diuortio pro rata temporis anni, pro quo sustinuit onera maritus. iuxta l. Diuortio. ff. Solut. matrim. & non eo modo quo diuiduntur inter vsufructuarium & dominũ finito vsufructu: quæ est sententia cōtraria cōmuni, vt ipsemet Segobienensis fatetur, quam tenet glos. c. Si propter, de rescript. lib. 6. verb. Primi anni, recepta ibi per doctores, & in c. Præfenti, de offic. ord. lib. 6. & per Card. & Imol. post Host. in c. fin. de pecul. cleric. & alios citatos per præfatum Reuerendissimum. Moneo, inquam, nihil id obstare. Tum, quia ex eo, licet esset verum, nil contra nos in bona cōsequētia inferri potest. Tum, quia id non est tenendum, licet præfati Reuerendiss. auctoritatē, non abs re magnificens, cōsiderabam pro eo facere, quòd alioquin cōungere posset, vt beneficiarius seruiret beneficio semi annũ sine vllò emolumento; puta, si iam vindemia facta Septēbri, acciperet Kalendis Octobris beneficiũ, cui seruiret vsq; ad Kalendas Aprilis, in quo tēpore nil fructuũ percipitur; quod videtur absurdũ, & ita non dicendum. l. Nam quod absurdũ. ff. de oper. libert. Licet, inquam, hoc pro eo considerauerim; tamè in hac specie ei non accedo. Tum quia, vt suprà sæpè dixi, à cōmuni nõ soleo discedere, nisi textu vel efficaci ratione ad id me adigente. iuxta c. fin. 20. dist. & Io. Andr.

rece-

receptum in c. I. de constit. Tū, quia beneficiarius & fidei commissarius videntur esse sibi quod ad hoc similes. arg. eorum, quæ adducta fuerunt in
² mon. x x i i i i. & certum est inter fidei commissarium, & inter eum cui restituendum est fidei commissum, esse diuidēdos fructus eo modo, quo diuiduntur inter dominum, & vsufructuarium; per l. Herennius, ff. de vsur. quæ habet; omnes fructus, qui post acquisitum ex causa fidei commissi dominium ex terra percipiuntur, ad fidei commissarium pertinere: licet maior pars anni, ante diem fidei commissi cedentem, intercessisse dicatur. Tum, quia argumentum illud à simili,
³ quod ille à cōmuni recedit, de marito ad beneficiarium, dissoluitur per dissimile, quod in eo ipso proposito in quo adducitur, inuenitur. Nā licet verum sit, beneficiarios onera beneficiorum subire debere (c. fin. de rescript. lib. 6. ibi. Quia propter officium datur beneficium) sicut maritus onera vxoris. l. Pro oneribus. C. de iure dot. tamen onera mariti longè maiora sunt: & iura efficiunt eum dominū rerum dotalium, vt perinde reditus earum, ac suarum, impendere possit: & ita concurrunt in eo duo, nempe, dominium, & onerum sustentatio. Beneficiarium autem non faciunt iura rerum ecclesiæ dominum, vt probatum fuit in mon. x x i i i i. Nec concedunt ei tam liberam facultatem impendendi earum reditus ac marito, vt probatum est in mon. xxvii. Quare iure glos. præfata cum cōmuni potius assimilauit eū vsufructuario quod ad rem in qua vsufructum habet, quàm marito, qui rei dotalis habet dominium. Et quamuis N. dicat illā
⁴ opinionem esse in vsu Hispaniis: ego

tamen eo ætate grandior, id non vidi seruari, nisi in Episcopis, Abbatibus, & Prioribus conuentualibus; neque ipse Couarrubias id ait in loco præcitato; imò significat contrariū, dicens: æquius & iure verius videri sibi contrarium eius quod communis tenet. Dum item ait idem Alberico fuisse visum in d. l. Diuortio. nu. 12. sed alios ibi doctores, neque Cosmam vbi infra tit. de annat. §. Item quæ; ausum fuisse id tenere. Neque est verisimile tot doctores, qui in tot regnis & prouinciis præfata glos. approbauerunt, non fuisse monituros suos auditores & lectores contrariæ praxis, si quam sciuissent: nescire autem vix poterant in re tam frequenter, & nunquam nō contingente. Et ita credere par est, non solum in theoria à Doctoribus, sed etiam in praxi à Iudicibus, & partibus eam seruata esse extra illos episcopatus, in quibus à paucis antehac annis, constitutionibus Synodalibus aliud statutum est, vt in Pampilonensi, vbi annus quod ad hoc, & aliquot alia, incipitur Nouembri, à festo celebri Beati Martini. Nec videtur obstare cōsideratio nostra: quoniam responderi potest, quod illa solum probat, quod eiusmodi beneficiario, qui nihil de rebus beneficij percepit, & aliquo tempore illi seruiuit, soluat honestum salarium, quod pro tali seruitio debetur, sicut & vsufructuario, qui prædiū in quo habebat vsufructum, coluit arando, serendo, putando, fodiendo; & moritur ante messem, vel vindemiam; debent solui expensæ, quas in id fecit à domino, qui vult fructus eius habere. Quare, certū mihi est, quod successor in Ecclesia parochiali, cui mortuus per se vel per alium inseruiuit, & ante vltos fructus

manet in

TAMBRV...
 in
 staccl...
 XLVAV...
 de
 redd...
 E. II
 30. b.

fructus perceptos obiit, debet solvere illi tantum, quantum ad honestam sustentationem inferuendo indiguit, etiam iure naturali. l. Secundum naturam. ff. de reg. iur. c. Qui sentit onus, debet sentire commodum, eod. tit. libro 6. & l. Fructus sunt, qui restant deductis expensis, ff. Solut. matrim. Quod confirmari potest multis adductis per Paulum, 1. Corinth. 9. & cap. 1. 13. q. 2. Quæ lex quia naturalis est, nulla consuetudine deleri potest. c. fin. cum ei annotat. de consuetud.

SUMMARIUM.

Beneficiarius facit suos fructus à solo separatos, etiam nondum reconditos, nu. 1.

XIIII. Moneo, nil etiam ob stare id, quod præfatus N. subdit, & nos concedimus cum præfato Reuerendis. vbi supra; nempe, sufficere beneficiario præmortuo, vel eius causam habenti, quod fructus sint à solo separati; licet nondum sint in horrea congregati, ad hoc, vt ad eum pertineat. Nil, inquam, obstat: quia ex eo concessio, nil contra nos sequitur; & ita concedimus id esse verum. Tum, quia probatur in l. Si eius. ff. de rei vendicat. secundum vetiorem intellectum l. Arboribus. §. Iulianus, alias est. l. Si fur. ff. de usufruct. & l. Si usufructuarius. ff. Quibus mod. usufruct. amittat. Tum, quia communis est, vt ait Tiraquel. lib. 6. de vtroque retract. §. 5. glos. 4. in princip. Tum, quia nullum fundamentum firmum habet glos. dicti c. Præsenti. quæ requirit fructus esse collectos, & in horrea reconditos; licet ei consentiat etiam glos. in d. cap. Si propter. & in d. l. Si fur. in princip. ff. de usufruct. & l. Ex aduerso, in princip. ff. de rei vendicat. Tum denique, quod in quodam decreto

ecclesiæ Gallicanæ, id satis clarè determinatur in tit. de annat. §. Itè quod ecclesiæ; vbi Cosmas ait; id quod defendimus esse communiter receptum: & patet per Card. Imol. & Barbat. in d. c. vlt. ad finem, de pecul. cleric. Alberic. in d. nu. 12. Domin. in d. c. Si propter Perus. in d. cap. Præsenti. Salycet. in l. Si pater. C. de usufruct. Florian. in l. Qui scit. §. Si alieno. ff. de vsur. & alij alibi, & contrarium ait esse trusam. Bald. in d. l. Si usufructuarius, addens; reconditionem in horrea, nil agere ad rhombum. Contra quam tamen communem sententiam facit; quod aliàs præter omnes considerabam; scilicet, quod licet possessor bonæ fidei fiat dominus fructuum simulac separati sunt à solo, à quocunque separentur; usufructuarius tamen non fit dominus eorum, nisi percipiantur; vel per ipsum, vel per alium nomine ipsius separentur. l. Si fur. ff. de usufruct. & l. Si usufructuarius. ff. quib. mod. usufruct. amittat. At vt plurimum beneficiarij non separent, nec portant in areas; vel torcularia per se neq; per alios nomine suo fructus agrorum, ex quibus debetur decimæ, quæ sunt bona pars fructuum beneficiorum Hispaniæ, & Galliæ. ergo non fiunt eorum ex sola separatione. Ad quam replicationem memini aliquando respondere, quod domini prædiorum, qui tenentur ad soluendas decimas Deo & beneficiariis, colligunt omnes fructus, & videtur colligere illos sibi, Deo, & beneficiariis, pro partibus quæ illos tangunt. Pro quo facit, quod Paulus relatus ibi à Bald. in d. l. Si usufructuarius. dixit sufficere, si separatio fiat ab usufructuario vel ab alio nomine eius explicitè, vel interpretatiuè. Quod ipsum
sensit

sentit etiam Bald. in d. l. Qui scit. §. Præterea. de usur. licet non sufficiat separatio casu facta. Vnde poma, glandes, & alij fructus per se decedentes, non fiunt usufructuarij, donec illos accipiat, & tractet, per se vel per aliū; & ita satis possunt dici segetes, & vuz ex quibus decimæ debentur separatæ à solo, vt decimæ cedant beneficiariis eo ipso, quod eas messuit, vel colligit dominus, aut colonus, sciens ex eis decimas deberi Deo, & beneficiatio: & ita interpretatur consuetudo, quæ valde rationabilis, & ecclesiis fauorabilis est.

SUMMARIUM.

Diuisio fructuum inter præcessorem, & successorem in primogenio faciendæ est vt inter usufructuarium & dominum.
num. 1.

Primogenia omnia, siue Maioratus, non sunt dignitates. num. 2.

X V. Moneo, nil obstat id quod præfatus N. referens præfatū Reuerendiss. Segobiensem, tenet; videlicet, quod diuisio fructuum inter succedentem in primogenio seu maioratu, & eum qui tenuit illum, non est faciendæ eo modo, quo fit inter usufructuarium, & dominum finito usufructu. Tum, quia nihil ex eo concessio contra nos infertur. Tum, quia non est illud tenendum: quia contraria opinio videtur communis. Tum, quia secundum omnes, eadem, quæ de diuisione fructuum inter usufructuariū & dominum finito usufructu diximus, dicenda sunt inter fidei commissarium, & eum cui vel à quo restituendum est illud, sine vlla pro rata temporis diuisione, per præfatam l. Herennius. ff. de usur. Et palam est primogenia esse fidei commissis in hoc simillima. Tum, quia nõ obstat. c. 1. §. His consequen-

ter, in tit. Hic finitur lex, in vsibus feudor. Quia §. ille exorbitat à iure communi; ideoque non est extendendus de feudo ad maioratus. c. Quæ à iure, de reg. iur. lib. 6. præsertim, quia non est eadem ratio, vt palam est. Nõ obstat etiam ratio, quam præfatus Reuerendiss. Segobienensis adducit, videlicet; quod quemadmodum maritus sustinet onera vxoris, ita & vocati ad maioratus sustinent onera illorum, quos dicit esse dignitates; quippe, qui constituuntur per testaméta, per contractus vltro citroque obligatorios, & donationes sub modis factas, sine vlla Regum auctoritate. iuxta l. Filius familias. §. Diui. 2. ff. de legat. 1. cum annot. ei per omnes. Tum, quia etiam auctoritate regia constituti carent dignitate, & nobilitate, nisi aliqua clausula, quæ ad id eos extendat, muniantur: quod palam probatur per definitionem nobilitatis Bartho. cõmuniter receptam in l. 1. C. de dignit. lib. 12. Tum, quia cap. Quam periculosum. 7. q. 1. in contrarium citatum, non loquitur de huiusmodi maioratibus, & primogeniis; sed de aliis, quæ in veteri testamento aliquid sacerdotij habebant, quales non habent præfati maioratus: & ita longè similiores sunt in hoc fidei commissariis, usufructuariis, & beneficiariis, quàm marito & vxori, de quibus supra. Tum, quia rari sunt maioratus, quorum domini & successores teneantur ad grandes impensas necessariò faciendas in bellis, vel aliis, etiam si nolit gratis facere: & quando essent aliqui tales, & detentores eorum, eas necessariò facerent; possent successorem ad soluendas eas, si ex maioratibus saltem tantundem non percepissent, compellere: vt supra dictum est de beneficiariis.

manet in

TAMBRV...
IN
SACR...
XIVAR...
de
E III
30.6.

SUMMARIUM.

Pensio non est soluenda ei, qui ante diem solutionis à Papa praefixum, moritur. nu. 1.

XVI. Moneo, nil nobis obstare id, quod praefatus N. incidenter ait; id quod est dictum de diuisione fructuum inter maritum & uxorem, idem esse dicendum de diuisione solutionis pensionum à Papa super beneficiis constitutarum. Tum, quia nil ex eo concessio contra nos inferretur. Tum, quia contrarium videtur tenendum, per easdem praedictas rationes, & per stylum curiae, qui videtur hoc magis obseruare, ut hic Romae à plerisque audio. Tum, quia licet ut ait Ludouicus Roman. conf. 388. & constat ex litteris ipsius Papae, pensiones praefatae constituuntur ad commodiorem sustentationem eorum, & quasi in alimentum; non tamen sunt verè alimenta illius naturae, cuius sunt illa, de quibus in tit. de aliment. & cibariis, sed taliù, quae dantur sub modo expresso, vel tacito, ut cedente die ad id praestituto, accipiant illa; siue maior, siue minor pars anni transferit; & non percipiant illa, si antequàm dies cedat, finiantur.

SUMMARIUM.

Intellectus Concilij Tridentini. num. 1.

XVII. Moneo, nil mihi obstare, quod praefatus N. in 2. par. c. 8. nu. 23. significat, me dicere in libro meo in q. 2. nu. 24. quòd Conciliù Tridentinù sess. 25. c. 1. de reformat. nouit aliqua circa haec; quatenus prohibet Episcopos & clericos ex redditibus beneficiorum, consanguineos aut familiares ditare; quia ego non dixi, conciliù in hoc aliquid nouasse; sed contendi declarasse ius antiquum, quod secundum communem sententiam continet; beneficium, qui suos cognatos, vel familiares ditat, non solum peccare, sed

etiam ad restituendum teneri. Quod supra mon. xxiiii. & xxvii. repetiimus, ut est videre in responsione inductionis, qua ille vitur contra me per locum à contrario sensu, infra mon. lxx.

SUMMARIUM.

Beneficiarius quantum pro se sustentando egeat, arbitrium est. num. 1.

XVIII. Moneo, nil obstare illud Soti argumentum, videlicet; quòd non potest satis rectè estimari, quòtò egeat beneficiarius pro sua honesta sustentatione; & quòd ea quae per iustitiam debentur, non sunt relinquenda iudicio prudentium, qui possunt esse varij: imò debent determinari clarè. Pro quo facit l. Leges. C. de leg. & l. Constitutiones. C. de iur. & fact. ignoran. Nil, inquam, obstat hoc fundamentum. Primo quidem, quòd S. Thom. in d. q. 185. ar. 7. Sec. 2. & in d. Quod l. 6. ar. 12. cui ille in hac re nititur, ait contrarium. & Vlricus à Dionysio relatus, affirmat in lib. 1. contra pluralitatem benef. art. 11. Deinde, quòd licet non possit aestimari omnino, & ut aiunt punctualiter, facile potest paulo plus, vel paulo minus, ut arbitrantur Ioannes Maior in 4. dist. 24. q. 18. Tertio, quòd quamuis eius arbitrium nimis videatur strictum: tam è oportet ut beneficiarij sciant quanto vnus quiuis eorum paulo plus vel minus egeat pro sua honesta sustentatione: quoniam, esto non obligaretur ad restitutionem superflui impensis; tamen necessarium est ad sciendum quando peccat mortaliter: quandoquidè, etià ipsemet D. Sotus fatetur in lib. 10. q. 4. art. 4. de iust. & iure. in 3. conclus. sic impendentes superflue, peccare mortaliter; & ideo oportet ut sciatur, quantum in suam sustentationem

tionem honestam iustè expendere valeat. Quartò, quòd ratio assertionis præfati Soti est contra mille iura, quæ multa iustitiæ opera boni viri arbitrari relinquit, puta, l. i. de iure delib. & cap. De causis, de offic. de leg. & plurima, quæ congerit Raven. in alphab. aureo, verb. Arbitrium. & Decius in c. Sedes, de rescript. & alij alibi sapissimè. Est item contra ipsummet S. Thom. qui in hoc ipso proposito expressim ait cõtrarium in Sec. 2. q. 185. art. 3. ad 1. ibi. Non potest determinari quando sit ista necessitas; & paulò pòst: Hæc determinatio, humana prudentiæ relinquitur.

S V M M A R I V M.

Beneficarij magis obligantur ad largiendas elemosynas, quàm laici. num. 1.

Prodigalitas laicorum venialis, clericorum autem mortalis. num. 2.

XIX. Moneo, falsum esse illud fundamentum, quo præfatus Sotus contra communem nititur; vt dixi in præfato libro q. 2. nu. 21. videlicet; quòd beneficarij non sunt obligati ad eroganda superflua per leges iustitiæ, quæ obligant ad restituendum: sed tantum per leges misericordiæ & charitatis, quæ etiam laicos obligant ad elemosynas: neutros tamen constringentes ad restitutionem, vt supra monito II. & III. dictum est. Hoc, in quâ, fundamentum est falsum. Tum, per ea quæ adducta sunt mon. I. supra ead. q. Tum, quia est multorum inconuenientium fons. Consequitur enim illud, quòd sine iustaratione Sacrosanctum Concilium Trid. in d. sess. 25. cap. 1. de reformat. vetuisset beneficariis, ne quæ superessent eis, donarēt cognatis & familiaribus, si alioquin non essent pauperes; non vetando id ipsum laicis. Consequitur item pari-

ficatio beneficiorum & laicorum quòd ad elemosynæ faciendæ necessitatem: quandoquidem secundum illum, utriusque tenentur legibus misericordiæ; & neutri vlla lege iustitiæ. Cuius tamen contrarium tenet ipsemet; imò & præfatus N. Tum, quia esset quodammodo scâdalizare populum Christianum. Quod satis colliges ex Caiet. Sec. 2. q. 87. art. 1. Populus enim tot decimas & iura soluit clero, persuasum sibi habens id, quod præfatum Concilium sess. 25. de reform. & multa alia, vt c. Hoc. c. Episcopus. & c. Precariè. 10. q. 2. significant, nepe; quòd omnia superflua debent in pauperes & in opera pia impendere. Tum, quia est cõtradiceret S. Thom. cui ipse auctoritate nititur, qui significat; prodigalitem beneficarij circa redditus suos esse peccatum mortale: prodigalitem autem laicorum non plus quàm veniale; in Sec. 2. q. 183. art. 7. & Quolib. 6. art. 12. & expressus q. 119. art. 3. in hæc verba: Prodigus peccat in alterum consumendo bona, ex quibus aliis deberet providere: quod præcipuè apparet in clericis, qui sunt dispensatores bonorum ecclesiasticorum, quæ sunt pauperum, quos defraudant prodigè expendendo. Quæ determinatio non esset vera, nisi inueniretur lex aliqua, quæ obstringeret beneficarium ad elemosynam, & non laicum. Tum, quia est (si res satis perpendatur) fundare, beneficarios non solum non teneri ad restituendum vanè vel profanè impensæ; sed neque mortaliter in hoc peccare: quâdoquidem nec laici, quibus ille pares facit, peccant plusquàm venialiter, prodigèdo sua sine alterius damno; quod est contra Thomæ vbi supra, & contra se ipsum, qui

CONTRA-

manet in ei

TAMBRV

in

statu

XIVAR

de

E. III

3016

contrarium expressè tenet lib. 10. q. 4.
art. 3. de iust. & iur.

SUMMARIUM.

Beneficiarius non saluatur ab obligatione restituendi male impensa, propter impotentiam; & potest illo & illo modo restituere, etiam si sit Monachus. num. 1.

XX. Moneo, infirmam esse itè illam considerationem Soti vbi supra, scilicet; quòd res inutilis est asserere, beneficiarios teneri ad huiusmodi restitutionem: quia non possunt eam facere, nisi de suis ipsis redditibus; qui, iuxta sententiam quam defendimus, debentur operibus piis, etiam sine hac restituendi obligatione. Quæ tamen consideratio infirma est. Primum, quòd huiusmodi restitutionem facere poterit beneficiarius, si est secularis, de suis bonis patrimonialibus, vel quasi patrimonialibus si haberet: sin autem, de eo quod querere potest parcius viuendo, & etiam de eo quod merebitur ultra suam congruam sustentationem, inseruendo beneficio multo plus quam obligatur ad inseruendum necessario illi. iuxta ea quæ in prædicto lib. q. 1. coroll. 9. nu. 59. & coroll. 17. nu. 20. dicta fuerunt; & repetita supra q. 1. mon. LXXVII. nu. 3. & etiam de illo, quod per suam industriam donationes & vltimas voluntates querere potest c. Expedi. c. Certè. 12. q. 1. c. 1. de testam. c. Fixum. 12. q. 5. de illo item quòd recuperare potest ab his, quibus malè dedit. c. Si quis presbyterorū. de reb. ecclæs. non alienand. & trad. Caiet. in d. q. 185. art. 7. quod infra monito xxxi. repetetur. Secundò quòd impotentia restituendi non tollit obligationē id faciendi. l. Continuus. §. Cùm ita. ff. de verb. oblig. Quamuis excuset à culpa non restituendi pro tempore, quò illa impo-

tentia durauerit. l. Nam & is. ff. de dolo. & c. Olim. 2. de restit. spoliat. Plus tamen coloris habet Soti consideratio in beneficiario regulari, cuius omnia bona, quæ per secularem quæsitæ essent illi patrimonialia vel quasi patrimonialia, sunt ipsi ecclesiastica: quia quicquid habebat ante professionem, quæritur per eam suo monasterio & ordini. c. In præsentia, de probat. & Auth. Ingressi. C. de Sacros. & quicquid vndecunque post eam quærit, quærit eisdem, per mon. ix. cum seq. & per monitum LVII. & LXII. supra q. 1. Nihilominus tamen responderi potest, quòd etiam regularis potest restituere de reliquis parcius viuendo, iuxta mon. xxx. q. 1. & per monitum LXXX. eiusdem q. & per sacrificia & orationes; rogando item amicos vt pro eo soluant: & denique petendo humiliter per se, vel alios remissionem debiti, quam æquiparat restitutioni glos. c. Peccatum, de reg. iur. lib. 6. verb. Restituatur.

SUMMARIUM.

Concilium Tridentinum quomodo tacite sentit, beneficiarios teneri ad restituenda male impensa. num. 1.

Ratio vnica legis habetur pro expressa. num. 1.

XXI. Moneo, quòd nil etiã obstat id, quod diximus in præfata q. 2. esse maximum eorum, quæ me in contrariam partem mouebant; præfatum Sacrosanctum Concilium Trident. sess. 25. de reformat. Quod quamuis veteri beneficiario donare & expendere pro libito, non tamen præcipit, vt restituat quod sic insumpserit: & qui de vno dicit, de alio negare videtur. c. Qualis. 25. dist. 1. Cùm prætor, ff. De iudic. Nihil, inquam, id obstat, Tum, quia sicut non declarauit expressè hæc

L resti-

restitutionem esse necessariam; ita etiã non declarauit non esse necessariam. Tum, quia potius videtur tacite declarasse illã esse necessariam: eo quod vetando beneficiis, ne cognatis & familiaribus, nisi paupertatis intuitu, superflua donarent; non vetando idẽ laicis, significauit, quod ultra leges charitatis & misericordie, quibus etiam laici obstringuntur, est lex aliqua iustitiæ, quæ solos beneficiarios obligat. Nulla enim alia ratio reddi potest; & ita hæc videtur expressa. argum. l. singul. Quamuis. C. de fidei commissis. iuncta glo. & Baldo ibidem. Tum, quia qui de vno dicit; etiam dicit de alio simili, secundum Dom. in d. c. Qualis, maximè si esset consequens illi, vt videtur esse in hoc casu. l. Illud ff. de acquir. hæred. cap. Præterea, de offic. deleg.

S V M M A R I V M.

Consuetudo non potest contra hanc conclusionem. num. 1.

XXII. Moneo, quod nil etiam obstat id, quod vbi supra dixi esse de præcipuis eorum, quæ me in contrariam partem mouebant, videlicet; quod aliquibus videtur, quod quamuis recepta opinio in theoria affirmauerit semper id quod nos dicimus: praxis tamen communis seruauit contrarium. & antiqua consuetudo magnam secum confert auctoritatem. c. Cùm delectus, de cõsuetud. & l. Minimè ff. de legi. Nil, inquam, id obstat: Primum, quod in d. libello. q. 1. nu. 18. & q. 2. nu. 1. & 3. & supra eodem, monit. xxxix. probatum reliquimus; præfatam obligationem esse legis naturæ ac diuinæ, præsuppositis pactis expressis vel tacitis, de quibus in monit. xxvii. q. 1. contra quam nihil prodest cõsuetudo etiam imme-

morabilis c. fin. de consuetud. c. Que contra c. Mala. & c. Frustra. 8. distinct. Deinde, quod licet aliquot per ignorantiam aut temeritatem, vsi sint opinione contraria; alij tamen longè plures, vsi sunt communi, vt monstratum est supra q. 1. nu. 50. & par est credere; eo quod quasi omnes confessarij eam tenuerunt: neque sunt tot, qui ei contrauenerint, quot aliqui putant. Nam ex corollariis præfatæ primæ quæstionis, repetitis supra, q. 1. à mon. lxxv. vsque in finem, & redactis in summam infra, q. 3. mon. vltimo, colliguntur multæ causæ, quibus excusantur. Tertio, quod vt singulariter in d. q. 185. art. 7. ait Caiet. mentem diui Thomæ secutus, hæc non est consuetudo, sed abusus contra ius diuinum. Et in Sec. 2. q. 43. art. 8. asseruit, quod omnis donatio rei ecclesiasticæ, pietate vel necessitate vacua, non est distributio, sed dissipatio à dispensatore vsurpata: & quod maximè aduertendum est, agit de ipsiusmet Papæ impensa, & dispensatione. Quæ Caietani doctrina, non est tamen eius, quàm Clementis in d. lib. 2. & 8. de constit. & aliorum Sanctorum, & ferè omnium doctorum citatorum supra ead. q. mon. vii. & q. 1. mon. xxxviii.

S V M M A R I V M.

Beneficium qui confert indigno, cui restituet. num. 1.

XXIII. Moneo, nil etiam obstat id, quod aiunt Aduersarij, videlicet; quod licet beneficiariorum collatores peccent non conferendo ea dignioribus. c. Licet. 8. q. 1. & §. Nunc autem 25. distinct. c. Graue, de præb. non tamen videntur obligati ad restituendum postea quàm ea contulerunt, Nihil, inquam, id obstat; imo plus

manet in

TAMBU
in
Siccliptic
XIVAR
de
Tadibus e
E III
30/b

plus iuvat nostram causam, quam contradicentium: quoniam collator obligatur ad conferendum ei, qui dignus sit; & si contulerit indigno, tenetur ad restituendum, secundum omnes: quamuis alij dicant, restituere debere digno, qui fuit neglectus, vt Caiet. Sec. 2. q. 62. art. 2. Alij verò Ecclesiæ cui nocuit, vt Adri. in d. q. 12. & Sotus lib. 5. q. 6. art. 3. de iust. & iure: quorum sententia melior nobis videtur. Et ita nos dicimus; beneficiarium esse obligatum ad danda superflua digno, puta, pauperi vel operi pio; & si ea confert alij, confert indigno, & manet obligatus ad restituendum eis quibus nocuit.

SUMMARIVM.

Bona destinata immediate pauperibus, ad quem modum differant à deputatis immediate beneficiariis. num. 1.

XXIII. Moneo, nil etiam ob stare Thomæ dictū in Sec. 2. q. 185. art. 7. & Quodlib. 6. art. 12. quo ponit grāde discrimen inter bona ecclesiastica principaliter deputata ministris, & minus principaliter pauperibus, & operibus piis; & inter illa, quæ principaliter deputantur pauperibus, & minus principaliter ministris: & videtur præfato N. non esse aliud, quam quod malè impensa circa hæc, obligat ad restituendum; non autem malè impensa circa illa. Nil, inquam, hoc obstat. Tū, quia vt vbi supra. q. 2. nu. 10. & supra eod. monito xz. monstratum fuit, S. Thom. non est in cōtraria opinione. Tum, quia discrimen prædictum optimè verificatur in eo, quod longè maiorem potestatem habent ministri circa bona principaliter deputata eis, quam circa alia. Quoniam prius sunt alēdi de illis ipsi, quam Ecclesiæ reparanda, c. De his, de eccles.

ædific. Neque debentur pauperibus, nisi sola superflua. c. Cū secundum, de præb. c. 1. 13. q. 2. & illa debentur eis, quos ipsi elegerint. Quorum omnium contrarium dicendum est de aliis. Clem. Quia contingit. §. Vt autem, de relig. domib. renouata in d. concil. Trident. sess. 7. cap. 15. de reform.

SUMMARIVM.

Pauper liberius expendere potest quasita per elemosynam, quam beneficiarius quasita per beneficium. num. 1.

XXV. Moneo, quod nil obstant etiā illa quatuor quæ Adrianū in 4. de restit. q. 12. col. 6. mouerunt; nō quidē ad negandum quod peccant mortaliter, sed tantum quod non tenentur ad restitutionē. Primum, quod pauper, elemosynam sibi largitam expendēs superfluē aut voluptuosē, non tenetur ad restituendum. Alterum, quod omnes diuites tenentur ex superfluis facere elemosynam; non tamen tenentur ad restitutionem non faciendo eā; quamuis in eo mortaliter peccent. Tertium, quod obligatio quæ obligat soli Deo, nō habet onus restituendi; licet obligatus peccet mortaliter non soluendo. Quartum, quod qui recipit centū aureos, cum onere impendendi illos in honorē vel gloriam Regis vel ciuitatis, non tenetur restituere, si eos in id non expenderit. Nihil, inquam, hæc obstat: quia priora duo argumenta sumuntur per locum à simili, qui iuridicus quidem est; iuxta c. Inter ceteras, de rescript. & c. 2. de translat. : sed dissoluitur per dissimilitudinem, iuxta notata in dictis capitulis, & in c. Constitutus, de appellat. quæ in casu proposito inuenitur. Nam elemosynæ non datur pauperi sub modo, quo redditus

L 2 bene-

beneficiorum beneficiariis cōceduntur. Nec diuitibus Deus bona concedit cum speciali obligatione faciendi elemosynam, quemadmodum decimæ, aliæque bona fuere olim cōcessa, hodieque cōceduntur Ecclesiis. Tertium autē, falsum est: nam obligatio soli Deo quaesita, producit necessitatē restituendi. Si enim quispiam aliquid Deo voueat, aut iuret se illi daturum, receperitue ut Deo det, ad restituendum illud Deo tenetur. c. Sunt qui opes, & c. Sacrilegium. 17. q. 4. & c. Debitorum, de iureiur. Quartū item falsum est: nam si quis centum aureos accipiat, ut in honorē Regis vel ciuitatis conuertat, restituere tenetur, si non conuerterit in illum honorē, vel ei à quo accepit, aut Regi vel ciuitati. arg. l. 1. & l. Legatam. ff. de administ. rerum ad ciuit. pertin. l. Legatum ciuitatis. ff. de usu & usufruct. legat.

SUMMARIUM.

- Beneficiario ab aliquo accipiens aliqua de redditibus eius; an & quando peccet, & restituere teneatur. num. 1.*
Debitor ab aliquo qualis accipiens aliquid teneatur creditoribus eius restituere. num. 1.
Beneficiario ab aliquo dotatam, qualis ducēs peccet, & teneatur restituere. nu. 2.
Beneficiario ab aliquo, qui aliquid malè accipit, cui restituet. num. 3.
Beneficarij debita, an solui possint ex debitis eius nō perceptis ante mortem. nu. 4.
 XXVI. Moneo, in præfato libello sub finem q. 2. inferri: Primū, quòd ingens est dubium; An accipiens aliquid iniuste à beneficiario ex redditibus ecclesiasticis, teneatur ad eius restitutionem. Et quidem alij putant teneri, alij contrā. Nobis videtur, Primum pendere decisionem huius questionis à legibus loquentibus de de-

bitoribus facientibus aliquid in fraudem creditorum, quæ habentur sub tit. ff. de his quæ in fraudem creditorum, & c. de reuocand. his quæ in fraudem, & §. Item si quis in fraudē, Instit. de action. Nam ut supra q. 1. mon. x x v i i. probauimus; beneficiarij debitorum sunt pauperū, & operum piorum, ipsique pauperes, & pia opera, creditores sunt istorum. Secundo dico, quòd is qui aliquid à beneficiario accepit, non tenetur restituere si beneficiarius sit soluendo: quia cum debitor est soluendo, eius creditores nihil repetere possunt ab eo, qui à debitore aliquid, quacumque ex causa etiam donationis, aut alia lucratua accepit. l. Ex his. & l. Art. prætor. §. Propterea, ff. quæ in fraud. & l. penult. de reuocand. his, quæ in fraud. ibi; Possessis & distractis. Nam leges predictæ, in debitores fraudatores edite, cessant, cum debitor potest soluere creditoribus; quod indubité locum habet in beneficiario habente bona patrimonialia vel quasi, quæcumque velit donare potest, iuxta tradita in illationibus proximæ questionis. Imò etiam credimus, quòd licet beneficiarius solum habeat redditus beneficij; si tamē velit sumptus diminueret, ac frugalius viuere, aut alio modo bona congerere, ut pauperibus satis faciat, quòd tunc is, qui aliquid accepit, non amplius teneatur quàm illum mone- re, ut vitam agat frugalē, parcat sumptibus; & bona querat unde possit restituere, idque expectare. Tertio dico, quòd si ignorans clericum beneficiarium soluendo non esse, nec amplius eum in bonis habere, quàm id quod sibi donatum volebat, id ab eo accepit ex causa onerosa iusta, quòd nō tenetur ad restitutionem. Ea primū ratio-

ratione; quod vt accipiens aliquid ex contractu, aut ex causa onerosa, à debitore fraudatore, teneatur ad restitutionem, duo interuenire oportet. Primum, vt debitor soluendo non sit: secundum, vt suscipiens ab eo, sciat eum non esse soluendo. d. l. penul. C. de reuocand. his quæ in fraud. l. Qui autem. §. Similique modo. ff. eod. Secunda ratio est; quia is, qui à clerico beneficiario aliquid ex titulo oneroso, veluti ex contractu emptionis aut locationis, aliòve contractu nominato, siue etiam innominato iusto suscepit bona fide, tantundem dedit quantum suscipit; & subinde nihil restituere tenebitur per illam lōgē pulcherrimam doctrinam Scoti viri perspicacissimi in 4. dist. 15. q. 2. art. 2. quam citauimus in Comment. c. final. de vsur. nu. 13. & probatur per dicta Thom. Sec. 2. q. 58. art. 6. & q. 59. art. 2. videlicet; quod in omnibus commerciis & contractibus est seruāda iustitia commutatiua; ita quod tantum valeat quod datur, quantum valet quod accipitur. Quarto dico, quod accipiens aliquid à beneficiario ex donatione, aut ex alia causa lucratiua, quem scit nil amplius in bonis habere, quàm id quod pauperibus erogare tenetur, debet quod accipit restituere, si beneficiarius donator illud non restituerit, siue sciat donatarius, siue ignoret beneficiarium donatorē soluendo non fuisse. Quia, vt suscipiens à debitore fraudatore ex causa lucratiua ad restitutionē teneatur, sufficit ipsa re fraudari creditore; quamuis is qui suscipit, fraudem non participet. l. Qui autem. §. Similique. ff. Quæ in fraud. Nec his obest, si quispiam dicat; bona beneficiarij obligata esse tacite; & hypothecata pro refectione damni à beneficiario illati bo-

nis ecclesiasticis; iuxta glos. quæ singularis putatur in c. Ex litteris, de pignorib. quæ tamen similem habet in c. Similiter 16. q. 1. Et subinde pauperes tanquam creditores preferendos esse aliis creditoribus. Nam primò responderi potest; nullā contrahi hoc casu hypothecam, eo quod nullus textus id exprimit; vt super d. glossa dicunt DD. Secundò, quod quamuis fateamur hypothecam contrahi, contrahetur solum quod ad indemnitate bonorum & iurium Ecclesiæ, ex qua beneficiarius redditus suos percipit; & quod non porrigitur ad ipsos redditus, quos beneficiarius sibi excipit; & habet etiam bonorum liberam administrationem cum onere largiendi superflua pauperibus, aut in alios pios vsus conuertendi: quæ videtur singularis & æqua declaratio. Cui tamē obijci potest illud, quod obligatio prelati ecclesiastici est similis obligationi tutoris vt præd. glos. dixit, cuius bona sunt tacite hypothecata, non solum pro bonis in inuentario contentis, sed etiam pro redditibus ex bonis prouenientibus. l. Si mater C. in quibus casib. pign. vel hypoth. l. fin. ff. eodem. Quare aliter & singulariter huic objectioni respondemus, repetentes aliqua ex parte, quæ diximus supra q. 1. monito XLVI. nempe; quod beneficiarius cum non habet bona, ex quibus pauperibus aliisque suis creditoribus satisfacere possit, ipsemet beneficiarius annumerandus est pauperibus. Quare tunc solutio suorum debitorum censenda erit quasi erogatio in pauperes, ac ita ipse beneficiarius tanquam suorum reddituum distributor, potest ex reliquis ipsorum suscipere sibi tanquam pauper; vnde sua debita tanquam debita pauperis soluat. Nec

eo modo ipsius beneficiarij credito-
res præferuntur pauperibus; sed ipse
beneficiarius se ipsum, tanquam pau-
perem, præfert alijs pauperibus, pro-
pter potestatem sibi à iure concessam
erogandi reliqua suorum reddituum
pauperibus, quos ipse elegerit. Qui-
bus suffragatur id quod diximus in
Manuali cap. 25, nu. 131. & supra in
præfato monito XLVI. scilicet; bene-
ficiarium debita sua, etiam iniuste
contracta, soluere posse de reliquis
suorū reddituum, illa accipiendo tan-
quam pauper, vt diximus; vt ex illis
soluat tanquam pauper nomine suo
debita sua. Inferitur secundo, quod
non abs re dubitatur; An is qui cum
consanguinea, aut propinqua bene-
ficiarij vel alia matrimonium contrahit,
peccet mortaliter, accipiendo illam
dotem; & an teneatur acceptam resti-
tuere, & petens promissam, sit repel-
lendus. Et nobis videtur, quod si pro-
babiliter putet, beneficiarium posse tā
amplam dotem iuste constituere, non
peccat acceptando illam, nec non re-
stituendo acceptam, nec petendo pro-
missam. Primum ea ratione, quia reci-
pit dotem ex causa maximè onerosa,
l. Pro oneribus. C. de iure dot. & c.
Salubriter, de vsur. Deinde, quod cle-
rici tenentur soluere ex suorum bene-
ficiariorum redditibus sua debita. c. Per-
uenit, de fideiuss. cum ei annot. per
solutionem pulcherrimam, quam in-
feruimus Manuali, cap. 25. num. 130.
& latius explicuimus. q. 1. mon. XLVI.
& c. Cum secundum, de præb. etiam
iniuste contracta, si alia bona non ha-
beant. Et clericus, qui dotem promi-
sit, ignorantem non potuisse illam à se
promitti, tenetur ob promissionem &
dolum commissum dotem soluere, ac
resarcire ei damnum quod accepit ex

nuptiis contractis, sub spe promissio-
nis inutilis dotis, & subinde obliga-
tur. arg. l. 1. §. Ait prætor. & l. penul.
& seq. ff. de dolo, & per supradicta in
illatione præcedenti; si in promissione
dotis, vt prædictū est, contrahens has
nuptias non participauit fraudem fa-
ctā pauperibus, & pijs operibus; alio-
qui contradicendum videtur. arg. l.
penul. & seq. ff. de dolo; & magis spe-
ciatim, in l. Si debitore, & l. Ait præ-
tor. & l. Si quis participet. ff. Quæ in
fraud. cred. Tertio inferitur, quod ele-
gans dubiū à paucis propositū est; cui
scilicet restituendum sit id, quod per-
peram est datum, aut receptum à be-
neficiario ex redditibus ecclesiasticis.
Ego existimo satis excusari eum, qui
illud restituere ipsi beneficiario, aut
eius Ecclesiæ in opera illius pia con-
uertendum, aut etiam si restituat alijs
pauperibus vel operibus pijs. Nam
licet ipse beneficiarius in alios paupe-
res, aut in alia etiam opera pia illud
fortè impendisset, iuxta dicta supra,
q. 1. monit. LXXVII. nu. 2. & 4. ta-
men cum non teneatur beneficiarius,
vt ibidem monstrauimus, certis & no-
minatis pauperibus, vel pijs operibus
erogare; is qui ab eo accepit, excusatur
restituendo illis, quibus donando ipse
beneficiarius satisfecisset, tanquam,
scilicet, in eius locum susceptus. Quia
surgatur. l. Si eum. §. Qui iniuriarum.
ff. Si quis cautio. & c. Ecclesia S. Ma-
riæ, vt lit. penden. Quarto, inferitur,
fuisse perquam duram Iulij 111. sum-
mi Pontificis Extrauag. prohibentem,
debita Episcoporum & aliorum bene-
ficiariorum non soluta, solui ex fru-
ctibus, aut redditibus ipsorum benefi-
ciariorum nondum exactis. Tum,
quia licet ipse Iulius iustus ductus rati-
oni-

manet in bi...

TAMBEV...
in
Sæculi p...
XIVAR R...
de
Testibus e...
E III
30.6.

tionibus id sanxisset, & in Lusitania multos excitasset tumultus: tandem tamen vsu recepta non fuit. Tum, quia non fuit satis promulgata. Tum, quia reditus beneficiorū, statim cūm reditus percipiuntur, non solent solui propter ipsorum locationes, quibus solutio differtur. Tum, quia oportet interdum beneficiarios mutuū dare, & solutionem expectare: sæpe etiam ex mutuo viuere, etiam ad verius & opportunius eleemosynas elargiēdas. Tum, quia decedens obaratus, pauper est censendus; & subinde nomine eius solutum, pauperi datum intelligi debet, vt supra. q. 1. monito XLVI. docuimus. De intellectu autem Extrauag. præfate Iulij 111. dicemus in Comment. quem vnā cum hac apologia scribimus, de spoliis clericorum, in c. Non liceat Papæ. 12. q. 2.

S V M M A R I V M.

Beneficiarios non esse liberos à legibus iustitiæ per dicta ipsius N. probatur num. 1. Leges generales non solum veræ & speciales iustitiæ, sed etiam charitatis & aliarum virtutum determinari possunt; imo re ipsa determinata sunt legibus specialibus. num. 2.

Charitatis lex de amando Deum, licet non determinetur quò ad amandi mensurā; determinatur tamen quò ad alias circumstantias. num. 3.

XXVII. Moneo, inferri etiam ex prædictis: Primo, quòd præfatus N. parum firmiter dicit, in 4. par. cap. 5. se probasse contra sententiam receptā; beneficiarios liberos esse à legibus iustitiæ, vinculoq; restitutionis in reddituum suorum dispensatione. Quoniā latè probatum est contrarium supra eadē quæst. monit. VII. & IX. & mon. XXVII. XXXIX. & I. Et vltra ibi posita, pōdero cōtra N. quòd

ipsemet in ipsomet c. 5. pag. antepenult. bis affirmat, multo magis peccare illos cum de superfluo suorum reddituum non faciunt eleemosynam, quàm laicos de superfluo suorum, nō facientes eam: & in pag. penult. addit, quòd ex natura rerum maior peccatu committitur in abusu reddituum ecclesiasticorum, quàm aliorum. At nulla ratione alia hoc contingere potest, quàm quia lege aliqua iustitiæ ad id tenentur ipsi, qua laici non tenentur: cūm ipsemet in eod. cap. pag. 16. fateatur lege charitatis & misericordiæ omnes ex equo teneri, iuxta illud Ambrosij, quod ipse in hoc citat ad verbū in c. In singulis. 86. dist. Misericordia est communis vsus; idēd communis præceptū est omnibus aetatib⁹ omnibus officiis necessaria, & ab omnibus deferēda: nō publicanus, nō miles excipitur, nō agricola vel vrbanus, diues & pauper: omnes in communi admōnentur, vt cōferant nō habēt. Misericordia enim plenitudo virtutū est, & omnib⁹ est proposita. hęc ibi. Et quod ipsemet in d. c. 5. sequitur sententiam cōmunem, quæ habet; etiā laicos teneri sub pœna peccati mortalis, ad impēdendum superflua pauperibus, etiā extra necessitatē extremā, lege charitatis: & ita vel vtrique peccant equaliter, quod ipse negat: vel aliqua alia lege tenentur clerici ad id, qua non tenentur laici; quòd ipsum oportet cōfiteri; & cūm nō sit alia quàm iustitiæ, illa tenetur: quæ nostra & cōmunis cōclusio est. Nec prodest ei respondere, quòd ratione personæ vel ordinis clericatus magis peccant arg. c. Homo christianus. 40. dist. Tum, quia circumstantia illa personæ, non auget adeò peccatum, vt de veniali efficiat mortale, nisi votum, vel alia lex particularis

infringatur, vt probat S. Thom. Sec. 2. q. 186. art. 10. Tum, quia ipsemet ait prouenire ex natura & conditione reddituum ecclesiasticorum. Qualem necunde habent, nisi ex lege iustitiæ, quæ iubet vt rebus alienis in eos vñs ad quos dantur, vtamur; & non in alios. §. Furtum. Instit. de oblig. quæ ex delict. nasc. Clem. Quia contingit, de relig. domib. & quæ iubet vt pacta seruemus, oneræque iniuncta cõmodis subeamus. c. 1. de pact. l. 1. eod. tit. l. 2. C. de donat. quæ sub modo. & l. Secundũ naturã. ff. de reg. iur. & alia citata in mon. x xv i i. Nec item prodest ei respondere id, quod ipsemet insinuat, scilicet, quod ideo magis peccant, quia & si non contraueniunt legi & præcepto iustitiæ, contraueniunt tamen intentioni. Quia vt diximus q. 1. monito lxxviii. & lxxviii. ipsemet dicit, eum qui contrauenit intentioni legis, non peccare, si quod ea præcipit seruet. Et quia ipse exæquat redditus ecclesiasticos redditibus patrimonialibus, in quibus certum est, eos non peccare plus quàm laicos: & ita nunquam neque ipse, neque vilus alius se ab hac replicatione iustè absolueret. Secundò inferitur, nil prodessè præfato N. id, in quod ipse veluti ansa trahente ansam, incidit in d. c. 5. pag. 2. scilicet, quod solæ leges naturales generales pertinentes ad iustitiã, determinantur per leges positivas: & quod leges pertinentes ad charitatem non determinantur, neque determinari possunt per eas. Primum quidem, quod ex eo concessio nil contra nos in bona consequentia inferri posset. Deinde, quia illud est falsum, neque vsquam id dixit S. Thom. cui ipse id imponit, vt mox monstrabitur. Tum, quia lex generalis naturalis de

colèdo Deo, quæ pertinet ad religionem, & est alia diuersa virtus à iustitiã speciali vera, iuxta S. Thom. Sec. 2. q. 58. art. 7. adiuncta. q. 81. ar. 1. & 5. determinata fuit in lege veteri per plurimas leges positivas, quales erant omnes caremoniales: probare id S. Thoma Prima. 2. q. 99. art. 5. & in noua per multas leges ecclesiasticas, qualis est de Missa festis audienda c. Missas, de consec. dist. 1. & de Missa in altari lapideo faciendã. c. Altare, ead. dist. & cum vestibus sacris. c. Vestimẽta, ead. dist. & multæ aliæ, de quibus in d. dist. & in tit. de consec. eccles. vel altaris. Tum, quia lex naturalis de sciũdando generalis, quam constat pertinere ad temperantiam, non ad iustitiã, determinatur quò ad modum & tempus per multas leges ecclesiasticas, vt ipsemet Diuus Thom. probat in Sec. 2. q. 147. art. 3. Tum, quia illi legi generali de viuendo secundũ rationẽ humanam & diuinã, quæ secundũ omnes est naturalis c. Consuetudo. 1. dist. c. Quæ contra. 8. dist. quæ nõ solum pertinet ad iustitiã, sed etiã ad omnes alias virtutes; datæ sunt quamplurimæ determinationes per quamplurima particularia præcepta tam diuina quàm humana de omnibus virtutum actibus lata, vt videre est apud D. Thom. Sec. 2. in fin. cuiuslibet tractatus cuiuslibet virtutis tam theologæ quàm moralis. De præceptis quidẽ fidei q. 16. de præceptis spei q. 22. de charitatis q. 44. de prudentia q. 50. & de aliis in aliis locis citatis supra eadem q. mon. 1. Tum, quia lex generalis charitatis diuina & naturalis de amando Deo & proximo, multis modis declaratur; & determinatur legibus humanis, & diuinis positivis. Nã omnia præcepta Decalogi dantur propter

manet in bi...

TAMBRV...
in
Sæccl. p...
XVVAR...
de
Todi...
E III
3016:

pter charitatem Dei & proximi, iuxta Thom. qui in præfata Sec. 2. q. 44. art. 1. ad 3. sic ait: Omnia præcepta Decalogi ordinantur ad dilectionem Dei & proximi: & ideo præcepta charitatis non fuerunt cõnumeranda inter præcepta Decalogi, sed in omnibus includuntur. & art. 2. ait, oportuisset legem naturalem de amando Deo distingui & declarari per duo præcepta de diligendo Deum, & de diligendo proximum, & in artic. 3. addit hæc alia. Omnia præcepta pertinentia ad charitatem & actus eius, includi quidem in duobus supradictis, sed propter tardiores, de singulis explicitè præcepta esse tradita. De Gaudio quidem, ad Philippen. 4. Gaudete in Domino semper. De pace autem, ad Hebræos 12. Pacem sequimini cum omnibus. De beneficentia autè, ad Galat. vlt. Dũ tempus habemus, operemur bonum ad omnes. De singulis beneficentia partibus, inueniuntur præcepta tradita in sacra Scriptura, vt patet diligenter consideranti, hæc ille: & in 4. artic. concludit, quod legi de amando Deum generali, adiuncta est lex particularis de modo amandi eum, scilicet licet, ex toto corde: & magis præcipitur modus actuum virtutis charitatis, quam modus actuum aliarum virtutum. Ad idem est, quod lex de charitate & de diligendo Deo & proximo generalis, determinatur per leges de ordine ac modo in eo seruando; de quibus latè Tho. per 13. articulos in Sec. 2. q. 26. Est tex. opt. cũ glos. c. primo. 30. dist. & per leges de diligendo non solum verbo, sed etiam opere. 1. Ioã. c. 3. Et rursus lex de diligendo proximum opere per illa duo præcepta de facièdo

eleemosynã de superfluo. De quibus nunc etiã vna cum hac Apologia cõponimus Commẽtarium in c. Quiescamus. 42. distinet. Non obstant ea quæ ait Thom. Prima 2. q. 99. art. 5. Tum, quia solum loquitur ibi de præceptis legis veteris; & de illis solum dicit duo. Alterum est, quod omnia præcepta legis veteris reducuntur ad moralia, cæremonialia, vel iudicialia; quod nil facit pro eo. Alterum est, quod determinatio legis in rebus humanis pertinet ad iudicialia; in rebus autem diuinis ad cæremonialia: quod etiã nil facit pro eo, & pro nobis multum; quatenus præsupponit, non solum posse fieri, sed factas esse aliquot determinationes cæremonialium, quas constat non pertinere ad virtutè iustitiæ. Tum, quia expressè ait; præcepta generalia quæ pertinet ad religionem, determinari. Et cõstat, quod licet religio, quæ ordinat hominẽ quò ad cultum Dei, sit virtus adhærens iustitiæ speciali, tamquã pars potentialis eius, non tamen est iustitia vera, quæ est ad alterũ secundum equalitatẽ, vt dicitur supra ead. q. mon. 1. & seq. & colligitur ex Thom. in Sec. 2. q. 82. art. 4. adiuncto eo quod dicit in q. 57. art. 3. Non obstant etiã verba Thomæ, quæ Adversarius citat in Sec. 2. q. 134. art. 3. quæ solum significant, non esse determinatam certam mensuram Deum amandi; vltra quam eum amando peccetur per excessum; sed non ait, nõ posse fieri determinationes, & declarationes super modo, loco, tempore, & aliis circumstantiis amandi; quinimò contrarium affirmat in locis supra eisdem monitis, ad hoc citatis.

A P O.